

T.C.

UFUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI
KAMU HUKUKU PROGRAMI

**SPORUN TEŞKİLATLANMASI, SPOR FEDERASYONLARININ HUKUKİ
STATÜSÜ VE İDARİ TEŞKİLAT İÇERİSİNDEKİ YERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATİH MADEN

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ALİ AKYILDIZ**

ANKARA

2021

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI
KAMU HUKUKU PROGRAMI

SPORUN TEŞKİLATLANMASI, SPOR FEDERASYONLARININ HUKUKİ
STATÜSÜ VE İDARİ TEŞKİLAT İÇERİSİNDEKİ YERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATİH MADEN

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ALİ AKYILDIZ

ANKARA
2021

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

† Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

16.04.2021

Fatih Maden

TEŞEKKÜR

Yoğun bir çalışmayı en iyi ve en güzel bir şekilde sona erdirmenin mutluluğunu yaşıyorum. Bu çalışmada emeği geçenlere ise gerçekten her konuda çok teşekkür ediyorum.

Bu çalışmayı yaparken özellikle lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca öğrencisi olmaktan mutluluk duyduğum, çalışmamın her aşamasında beni sabırla karşılayan ve hiçbir zaman yardımını esirgemeyen, her konuda bana büyük bir hoşgörüyle yaklaşan ve her zaman vakit ayıran değerli danışman hocam Prof. Dr. Ali AKYILDIZ'a kalben teşekkür ediyorum.

Ancak ben bu çalışma sırasındaki en büyük teşekkürü her zaman maddi ve manevi yanımda olan çok değerli anne-babama, eşime ve çocuklarıma etmek istiyorum.

ÖZET

Maden, Fatih. Sporun Teşkilatlanması, Spor Federasyonlarının Hukuki Statüsü Ve İdari Teşkilat İçerisindeki Yeri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2021.

Bu çalışmada sporun teşkilatlanması, spor federasyonlarının hukuki statüsü ve idari teşkilat içerisindeki yeri ortaya konulması amaçlanmıştır. Genel olarak bakıldığında, Spor federasyonlarını düzenleyen 3289 sayılı, yeni adıyla Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, spor federasyonlarının sahip olduğu tüzel kişiliğin hukukî niteliğini açıkça ortaya koymamıştır. Bu nedenle spor federasyonlarının özel hukuk tüzel kişiliğine mi yoksa kamu tüzel kişiliğine mi sahip olduğunun belirlenmesi çok kritik bir öge olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada bu konuda yargı içtihatları ve doktrinde yer alan görüşlere de yer vermek suretiyle bir değerlendirme yapılmış ve çeşitli önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Spor Federasyonu, Spor Hukuku, Özel Hukuk Tüzel Kişiliği, Kamu Hukuku Tüzel kişiliği, İdari Teşkilat.

ABSTRACT

Maden, Fatih, The Organization Of Sports, The Legal Status Of Sports Federations, And Their Place And Position In The Administrative Organization, Master Thesis, Ankara, 2021.

This study, it's aimed to reveal the organization of sports, the legal status of sports federations, and their place and position in the administrative organization. Generally, law no 3289 on Youth and Sports Services, which regulates sports federations, doesn't clearly define the legal character of the legal entity owned by sports federations. For this reason, determining whether sports federations have a private legal entity or a public legal entity is a very critical element. In this study, an development has been made by including the opinions in the jurisprudence and doctrine and various suggestions have been made.

Keywords: Sports Federation, Sports Law, Private Law Legal Entity, Public Law Legal Entity, Administrative Organization.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

BİLDİRİM.....	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ.....	viii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM	3
SPOR VE SPORUN TEŞKİLATLANMASI	3
1.1. Spor ve Spor Hukuku.....	3
1.1.1. Genel Olarak Spor	3
1.1.2. Federasyon.....	8
1.1.3. Spor Hukuku.....	13
1.1.4. Türk Anayasalarında Sporla İlgili Düzenlemeler.....	18
1.2. Sporun Teşkilatlanması	19
1.2.1. Türkiye’de Sporun Teşkilatlanması.....	19
1.2.1.1. Sporun Teşkilatlanmasında Tarihsel Gelişim	19
1.2.2.2. Spor Genel Müdürlüğü	22
1.2.2.3. Bağımsız Spor Federasyonları	26
1.2.2.4. Türkiye Futbol Federasyonu	31
1.2.2.5. Türk Sporunda Özerkleşme	35
1.2.3. Genel Olarak Dünya’da Sporun Teşkilatlanması.....	37
1.2.3.1. Avrupa Ülkelerindeki Spor Yapılanmalarına Genel Bakış	38
1.2.3.1.1. İspanya	41

1.2.3.1.2. İtalya	42
1.2.3.1.3. Hollanda	46
1.2.3.1.4. Fransa	48
1.2.3.1.5. Almanya	51
2. BÖLÜM	55
SPOR FEDERASYONLARININ HUKUKİ STATÜSÜ.....	55
2.1. Kişi ve Tüzel Kişi Kavramları	55
2.1.1. Özel Hukuk Tüzel Kişiliği	58
2.1.2. Kamu Hukuku Tüzel Kişiliği	59
2.2. Kamu Tüzel Kişiliği ve Özel Hukuk Tüzel Kişiliği Özelliklerinin Karşılaştırılması	62
2.3. Spor Federasyonlarının Tüzel Kişiliği	63
2.4. Spor Federasyonlarının İdari Teşkilat İçindeki Yeri	73
3. BÖLÜM	76
SONUÇ	76
KAYNAKÇA.....	79
ÖZGEÇMİŞ	84

KISALTMALAR DİZİNİ

BTSGM	: Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü
C.	: Cilt
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CONI	: Comitato Olimpico Nazionale Italiano (İtalyan Milli Olimpiyat Komitesi)
E.	: Esas
FIFA	: Federation Internationale de Football Association (Uluslararası Futbol Federasyonu)
IOC	: International Olympic Committee
K.	: Karar
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
NOC	: Hollanda Olimpiyat Komitesi
NSF	: Hollanda Spor Federasyonu
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SGMTGHK	: Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TİCİ	: Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
TSK	: Türk Spor Kurumu
UÇK	: Uyuşmazlık Çözüm Kurulu
UEFA	: Union of European Football Associations

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No:

Tablo 1. Türkiye Futbol Federasyonunun Teşkilat Yapısı.....	32
--	----

GİRİŞ

Spor beden ve ruh sağığına etkisi, dinginlik, aidiyet duygusunu gidermesi ve özellikle karakter gelişimine etkisi gibi bireysel özelliklerinin yanı sıra; ekonomik, siyasal ve sosyal konulardaki yansımaları yönüyle toplumsal faydaları ve birçok özelliğıyle de günlük hayatımızda baskın bir önemi haizdir. Ulusal becerilerimizin sergilenmesi anlamında da önemini gittikçe artıran olgulardan birisidir. Spor bireysel heyecanın ötesinde kitleleri bir araya getirmedeki başarısı açısından kayda değer bir olgu olarak hayatımızda gittikçe daha fazla yer edinmektedir. Toplum tarafında en üst düzeyde değer ve katılım gören bir kamu hizmetidir. Gelişen ve canlı organizmalar olarak önemini gittikçe artıran ve Anayasada devletin sosyal ve ekonomik bir hak olarak ele aldığı spor olgusu, artık birçok farklı bilim dalının araştırma konusu haline gelmeyi başarmıştır. Spor sosyolojisi, spor psikolojisi, spor felsefesi gibi alanlar bunlardan birkaçı olarak söylenebilir.

Sporun evrensel gelişimine baktığımızda çok eskilere dayanmadığına ve bindokuzyüzlü yıllara kadar bir tarihçesinin olduğuna şahit olmaktayız. Öncelikle olimpiyat komiteliğı şeklinde yapılan spor oluşumları, daha sonra federatif yapılar halinde teşkilatlanmaya başlamışlardır. Hemen hemen birçok spor dalında federe olan spor dernekleri, sporun federasyonlar halinde güçlenmesi yoluna giderek daha etkili olmaya ve güç birliğı yoluyla amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar. Federasyonlar amaç ve güç birliğine ulaşmayı hedefleyen birlikteliklerdir ve asgari beş ayrı derneğin bir araya gelmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu çabalarının ortaya çıkarmış olduğu yapılardan doğan çözüm bekleyen problemlerin çözümlenmesi, ilgili dallarda sporcular, hakemler, yöneticiler gibi insan kaynaklarının yetiştirilmesi, ilişkilerin düzenlenmesi, kitlelere daha etkili bir biçimde kendisini kabul ettirebilmesinin sağlanması ve hukuki durumlarının açığa çıkarılması bağlamında spor hukuku adıyla bir hukuk dalı şekillenmiştir.

Spor konusunu hukuk normları ve kuralları bağlamında bir inceleme alanı olarak ele alan spor hukuku, dernekler halinde teşkilatlanan her bir spor dalının daha sonra federatif yapılara bürünmesinin genel sonuçlarını da ele alacak norm ve yasaları üretmesi anlamında da oldukça önem arz etmektedir. Bugün

birçok dünya ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de spor federasyonları oldukça etkili örgütlenmeler ortaya koymuşlardır.

Spor federasyonlarının teşkilatlanmaları Cumhuriyetin ilanından itibaren oldukça zorlu ve farklı etaplardan sonra günümüze ulaşmıştır. Federasyonlar genel itibariyle üç şekilde teşkilatlanmışlardır. Bu federasyonlar bazen Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alırlarken bazen özerk spor federasyonu namıyla, bazen de bağımsız spor federasyonu olarak yapılanmışlardır.

Ayrıca belirtilmesi gereken önemli noktalardan birisi de; tüm federasyonlar bir yana, Türkiye Futbol Federasyonunun ayrı bir yana olduğu hususudur. Zira Türkiye Futbol Federasyonu ayrı bir kanunla kurulmuştur.

Günümüzde spor federasyonlarının hukuki niteliği, hangi hukuk dalında ele alınacağı ve yönetsel yapılanmadaki konumu bir türlü tamamen açığa çıkarılmamış olup halen tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Spor federasyonlarının kişiliği ve nasıl bir hukuki statüye sahip olduğu konusundaki tartışma, oldukça anlamlıdır. Çünkü söz konusu federasyonlar kamu tüzel kişiliğine mi yoksa özel hukuk tüzel kişiliğe mi sahip olduğu konusu oldukça önemli olup bu konudaki öğretisi ve yargı kararları ışığında ortaya çıkarılması kritik bir önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın ana teması da spor federasyonlarının sahip oldukları hukuki statüyü netleştirmek ve idari teşkilat içerisinde ki konumunu ortaya koymaya çalışmak olarak belirlenmiştir.

Çalışmamızda öncelikle spor, spor federasyonları ve spor hukuku kavramları irdelenecek ve sporun hem dünya çapında, hem de özelde ülkemizde yapılandırılıp teşkilatlanması ve anayasalarda ele alınış biçimleri konusu ele alınacaktır. Daha sonra spor federasyonlarının hukuki niteliği konusundaki tartışmalara değinilip buradan hareketle spor federasyonlarının hukuki statüsü ortaya konulmaya çalışılacaktır.

1. BÖLÜM

SPOR VE SPORUN TEŞKİLATLANMASI

1.1. Spor ve Spor Hukuku

1.1.1. Genel Olarak Spor

Spor insanlık tarihinin ilk çağlarından beri toplumsal düzeyde anlamlı ve kurumsal bir olgu olarak karşımıza çıkmakta olup bilinen ilk spor türlerinin devlete dönüşmüş topluluklarda ortaya çıktığı söylenebilir. İlk dönemlerde spor olarak nitelendirdiğimiz aktivitelerin çoğunluğu insanların yaşamlarını devam ettirebilmek için tırmanma, kaçma, atlama, yakalama, ok atma, savaşa hazırlık ve temel yaşam becerilerini geliştirmeye yönelik olsa da günümüzdeki spor algısına dönüşene dek birçok nedene bağlı değişim göstermiştir. Spor, zamanla, insanların boş zamanlarını değerlendirmek ve eğlenmek, beden ve ruh sağlığını kazanmak ve korumak olarak tanımlamaya başlamıştır.¹ Medeniyetin gelişimi ve modern insanın oluşumuyla beraber, insanın doğasından uzaklaşma ve hareketsizleşmesiyle, savaş özelinde gelişen spor yerini; kilo kontrolü, strese karşı direnç sağlama, uzun, canlı ve sağlıklı bir hayat beklentisi gibi nedenlere bırakmıştır.

Spor, birçok aşamadan geçerek bugünkü halini almıştır.² Bazı dönemlerde savaşa hazırlanma ve motivasyon kaynaklı olurken, estetik kaygılar dolayısıyla, elitlerin eğlenmesi ve güzel zaman geçirmesi gibi amaçlarla gelişim göstermiştir. Ancak günümüzde sporun, insanların atlama, avlanma, boş vakitlerini değerlendirmek ve eğlenmek amacıyla yaptıkları faaliyetler olma niteliği değiştirilmiş ve genişlemiştir. Spor örgütlenmeleri, amatör ve profesyonel sporculuk faaliyetlerinin ortaya çıkmasıyla düzenli bir hal almış ve gelişmiştir.³ Bu değişimle beraber, bilimsel çalışmalara kaynak olmuş ve ekonomik bir yön de kazanmaya başlamıştır. Bilim adamlarının, sporcuları daha iyi hale getirme, hareketsizleşen insanın yaşam kalitesini artırma, stres, depresyon ve kaygı

¹ Ertaş, Ş. ve Petek, H. (2017). Spor Hukuku. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 31.

² Kuruç, Z., Bayar Kuruç, P. & Demirhan, G. (2001). Türk Atıcıların Performans Profili. 10. Dünya Spor Psikolojisi Kongresi, s. 112-113. Skiathos, Yunanistan.

³ Ertaş, Ş. ve Petek, H. (2017). Spor Hukuku. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 31.

bozuklukları gibi psikolojik kökenli problemlerle başa çıkabilmesine yardımcı olabilme amacıyla da bu alanda çalışmaları olmuş ve devam etmektedir.

Spor yapmanın fiziksel faydalarına da değinmek gerekirse;

-Otonom sinir sistemi rahatsızlıkları riskini düşürür.

-Sinir sistemi ve bağışıklık sistemini güçlendirir.

-Vücuda esneklik kazandırıp bağ dokuları kuvvetlendirdiği için tendon, eklem sakatlanmaları riskini azaltır.

-Obezite, düztaban riskini azaltır.

-Kan basıncını dengeler.

- Anaerobik eşiği yükselterek kanda erken dönem laktik asit birikimini önler.

-Vücudun ısıya ve soğuğa karşı direncini artırır.

-Şeker toleransını artırır ve insülin miktarının dengelenmesini sağlar.

-Kemik erimesi, yaşa bağlı kemik bozuklukları, postür bozuklukları gibi rahatsızlıkları önler.

-Denge ve koordinasyonun gelişmesini sağlar.

-Düzenli spor yapanlarda bazı kanser türlerinde düşüş gözlemlenmiştir.

Ekonomik açıdan günümüzde önemi küçümsenmeyecek derecede artmış olmakla beraber, sporun ekonomik gelişimini sadece sporcu açısından değil; spor izleyicisi, sağlık nedeniyle spor yapanı, yarışları, sponsorları, reklam sektörü, basın ve sanayi yatırımcıları açısından olağanüstü bir ekonomik ivme kazanmasıyla değerlendirmeliyiz. Seyir(estetik) yönü yüksek olan spor dalları (futbol gibi), topladığı seyirci kitlesiyle büyük bir ekonomik sektör haline

gelmiştir.⁴ Bu açıdan spor etkinlikleri, ekonomik bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır.⁵ Seyirci kitlesinde meydana gelen artış ve spor faaliyetlerinin profesyonelleşmesi ile birlikte spora ve sporculara yapılan yatırım çoğalmış ve spordan elde edilen kazançta aynı doğrultuda artmıştır. Ekonomik yönünün ortaya çıkmasıyla birlikte ekonomik ve hukuki çıkarlar noktasındaki uyumsuzluk sayılarında artış meydana gelmiştir.⁶

Sporun fiziksel ve ekonomik yönü haricinde bir de politik yönü ortaya çıkmıştır. Ticaret şirketleri, amatör ve profesyonel spor kulüpleri dışında devletler de sporcu ve kulüplerinin gücüyle güçlerini ispat ve başka devletleri etkileme yoluna gitmektedir.⁷ Sporun politik yönü, toplumların spora verdiği değer yargıları ile gelişmişlik düzeylerini göstermektedir.

Toplumun spora dair beklentileri spor kulüpleri aracılığı ile karşılanmaktadır. Bu anlamıyla spor kulüplerinin sporun çekirdek örgütleri niteliğinde olduğu söylenebilir. Spor kulüplerinin üst kuruluşu olarak ortaya çıkan spor federasyonları ise ilgili olduğu spor dalına ait organizasyonları düzenleyen, tanıtan, yapılmasına aracılık eden, destekleyen yapılar olarak ortaya çıkmıştır.⁸

İnsanların bedensel gelişimi ve nitelikli iş gücü sağlanabilmesi için ruhsal ve bedensel açıdan gelişebilmesi ve verimli olabilmesinin en uygun yolu spor yapmaktır.⁹ Spor, beden ve ruhu geliştirmek, iradeyi güçlendirmek, grup çalışmasıyla ilgili katkı sağlamak, güveni artırmak, bireyselliğini kazanarak toplumun parçası olduğunu kavrayıp sosyalleşmek açısından ciddi öneme sahiptir.

Sporun doktrinde birçok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazıları;

⁴ Fişek, K. (1998). Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri açısından Dünya’da Türkiye’de Spor Yönetimi. Ankara: Yazı Görüntü ve Ses Yayınları, s. 46.

⁵ Ertaş, Ş. ve Petek, H. (2017). Spor Hukuku. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 31.

⁶ Kirschenhofer, M. (2002). Sport als Beruf. Frankfurt am Main, s. 1.

⁷ Günel, A.N. ve Küçükgüngör, E. (1998). Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 11.

⁸ Kuru, O. (2019). Türk Hukukunda Spor Federasyonlarının Hukuki Statüsü.(Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 2.

⁹ Yamen, E. (1999). Sporda Taraftarlığın farklı Toplumsal Gruplara Göre Karşılaştırılmalı İncelenmesi.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas, s. 24.

Hoeger, sporun temel işlevini değerlendirirken; ekonomik, kültürel ve sosyal kalkınmanın temel unsuru olan insanın bedensel ve ruhsal sağlığını pozitif yönde geliştirerek, genel iyi olma hali ve yaşam kalitesini artırma olarak belirtir.¹⁰

Spor ekonomik etkisinin yanı sıra siyasi ve sosyal açıdan var olan etkisini artırdığı günümüzde, her yaş ve statüden geniş bir skalada canlı bir organizma gibi büyümesini artırmaktadır. Devamlı büyüyen bu organizmanın gelişen ve değişen branş çeşitliliği de göz önüne alındığında denetlenmesi de oldukça zorlaşmaktadır.

Voigt, sporu isteğe bağlı yapılan egemen değer ve normların damgasını vurduğu bedensel hareketler olarak nitelendirirken¹¹, McComb, düşük miktarda saf eğlence içeren, azami düzeyde ciddiyet gerektiren spor alanları, rekreasyondan spora kadar çeşitlenir. Fakat bütünüyle bu sportif alan, fiziksel yetenek, kural ve yarışma üçlüsüyle sporun tüm bileşenlerini oluşturduğunu söyler.¹²

Bu tanımlardan yola çıkarak tüm unsurlarını içerecek şekilde sporu; *“kişinin, önceden belirlenmiş kurallara uygun olarak, maddî bir karşılık için yahut sadece zevk için, araçlı veya araçsız, tek ya da takım halinde, kendisiyle, doğayla veya başkalarıyla rekabet esasına dayanan mücadelelerini içeren, fiziksel ve zihinsel yeteneklerini kullandığı ve geliştirdiği etkinlikler ile bu alanla uğraşan mesleklerin ve ilgililerin faaliyetlerini içeren”* bir kavram olarak tanımlayabiliriz.¹³

Spordan beklenen bu gibi maddi ve manevi beklentiler, sağlık ve reklam sektörünün ihtiyaç olduğuna ikna etmesi sonucu çeşitli fiziksel aktivitelere olan ilginin gün geçtikçe arttığı gözlemlenmektedir. Bu talep, farkındalık ve bilinçlenme ile artmakta ve bunun nedeni spor faaliyetlerinin insan mevcudiyeti üzerindeki faydasına her disiplinden insanın mutabık olması ve günlük sağlık sıkıntılarımız başta olmak üzere diğer problemlerimize en yakın çözüm önerisi olarak karşımıza çıkmasından kaynaklanmaktadır. Bu gibi sıkıntılar

¹⁰ Hoeger, W.W.K. & Hoeger S.A.(2001). Fitness and Wellness. Boise/Idaho. Brooks/Cole, s. 8.

¹¹ Voigt, D.(1998). Spor Sosyolojisi. Çeviri: Ayşe Atalay. İstanbul. Alkım Yayıncılık, s. 118-126.

¹² McComb D. (2004). Sports in World History. New York, Routledge, s.1-2.

¹³ Erten R. (2006). *Türk Sporunun Yapısal Düzeni*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Ankara, C.X, S.1,2. s. 120.

zikredildiğinde fiziksel aktivite çözüm olarak sunulmakla birlikte en önemli hususlardan birinin devamlılık ve sistemli bir rehberlik olduğu unutulmamalıdır. Sadece bireysel sıkıntılar değil sosyal uyum becerilerini geliştirmek gibi sosyolojik faydalarından dolayı sporun toplum açısından önemini vurgulamak kritik noktalardan birisidir.

Sporun kişisel faydaları dışında ekonomik ve sosyal potansiyelinden bahsederken çeşitli disiplinlerde oluşturduğu yeni iş alanlarını da saymalıyız. Bunlar spor alanlarının çeşitlenmesi, kurumsallaşması ve rekabet ortamında kazanca dönüştürülmesiyle sağlık ve hukuk başta olmak üzere birçok alana açılmıştır. Bunlar; spor yöneticiliği, antrenörlüğü, spor hukuku, spor psikolojisi, spor hekimliği gibi çeşitli alanlarda olabildiği gibi ülkemizde henüz çok yeni olan ancak bedensel aktivite olarak algılanan spor aktivitesini yeni dönem gelişmelerle uzlaştıran e-spor dalları da gün geçtikçe ilerleme göstermektedir. Ancak e-spor rekabet ortamı oluşturması ve teknik açıdan belli eğitim ve spor bilgilerine ihtiyaç olması gibi nedenlerle spor kabul edilse de takım oluşturulması, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olması dahi sporun bahsettiğimiz yararlı fiziksel ve psikolojik etkilerinin dışında kalabileceğini, hâlihazırda ki teknolojik odaklı araştırmalara bakarak bu çıkarımda bulunabiliriz.

Spor dallarını topsuz ve topla oynanan sporlar olmak üzere ikiye ayırabiliriz, bunlar aynı zamanda bireysel spor dalları ve takım sporları olarak da ayrılabilirler. Ülkemizde topla oynanan takım sporları daha yaygındır. Topla oynanan spor denince en yaygın olanları;

- Futbol
- Voleybol
- Basketbol
- Hentbol

Bunların yanı sıra; tenis, golf, beyzbol, bilardo, çim hokeyi, kış sporları, masa tenisi, badminton, su topu, rugby gibi spor dallarını da sayabiliriz.

Topsuz sporlara yakından baktığımızda, bunlarda en yaygınları başta olmak üzere;

- Satranç
- Koşu
- Atletizm
- Jimnastik
- Güreş

Bazıları da; yüzme, judo, atıcılık, halter, binicilik, bisiklet, boks, kürek, kano sporu, aikido, artistik buz pateni, dart, kick boks, kriket, maraton, oryantiring, motor sporları, wushu, triatlon sporları sayılabilir.

1.1.2. Federasyon

Federasyon kelimesi, dilimize Fransızca'dan geçen bir kelime olup TDK'ye göre; “aynı alandaki çeşitli kuruluşları bir arada toplayan dayanışma birliği” olarak tanımlanmaktadır.¹⁴ Her ne kadar spor federasyonları kavramına dair doktrinde tek bir tanım olmasa bile federasyonlar genel anlamda, spor faaliyetlerinde üst kuruluş olarak teşkilatlandırılmış kuruluşlar olup, faaliyet göstermiş olduğu spor branşına ilişkin gerek yurt içi gerekse de yurt dışında gerçekleştirilen tüm sportif faaliyetlerin ilgili kurallara uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi ve ilgili spor branşında faaliyetlerde bulunan hakem, sporcu ve antrenörlerin yetiştirilmesi için gerekli olan tüm önlemleri almak üzere oluşmuş yapılar olarak tanımlayabiliriz.¹⁵ Bir başka ifade ile federasyonlar düzenleme alanları içerisindeki spor dallarıyla ilgili teknik ve idari kararları alma yetkisine sahip kuruluşlardır.¹⁶

¹⁴ <https://sozluk.gov.tr>. (Erişim Tarihi: 02.03.2020).

¹⁵ Çağlayan, R. (2007). *Spor Hukuku*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, s. 80.

¹⁶ Ertaş, Ş. ve Petek, H. (2017). *Spor Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 203.

Federasyon özerkliği sözleşme serbestliğinin bir parçası olarak görülmektedir. Buna göre federasyonların özerkliği “federasyonların kendi meselelerini bağımsız şekilde regüle etmesi “ anlamı taşımaktadır.¹⁷

Nagel ve diğerleri, bir örgütlenmenin profesyonelleşmesi aşamalarını aşağıdaki şekilde sunmaktadırlar:¹⁸

Faaliyetlerin profesyonelleşmesi: Profesyonel bir organizasyon hedefleri tanımlar, bu hedeflere yönelik çalışmalar yapmak için düzenli olarak önlemler geliştirir ve uygular ve bu önlemleri etkinlik ve etkinlik açısından değerlendirir. Değerlendirme geri bildirim sağlar ve kendi kendini izleyen ve kontrol eden bir döngü sağlar. Böylece potansiyel iyileştirmeleri mümkün kılar. Ayrıca böyle bir değerlendirme yalnızca bir kuruluşun kendisini ve başka kurumları nasıl gördüğünü belirler (özellikle insanlar ve diğer örgütler) aynı zamanda rol ve pozisyonlar organizasyonda tanımlanır ve bağlanır.

Bireylerin profesyonelleşmesi: Bu durum, organizasyonda ücretli sayının artması demektir, çalışanlar ve gönüllülerin yeterlilikleri ve adandıkları zamanlar ücrete dayandırılmaya başlanır. Bireyin faaliyetleri üç yönlü olabilir: politik, yönetsel (proje veya faaliyetler) ve operasyonel (idari veya sportif). Bu nedenle, daha resmi insan kaynakları kavramları söz konusu olur. Örneğin, yönetim stratejileri, profesyoneller için bir işe alım stratejisi gibi veya gönüllüler, yeni iş tasarımları, farklı teşvikler ve eğitim politikaları.

Yapı ve işlemlerin profesyonelleşmesi: Bu merkezileşme ve daha hiyerarşik bir karar verme sürecidir. Ayrıca farklı görevleri yerine getirmek için gereken rol ve işlevlerde uzmanlaşmayla da ilişkili olabilir. Yeni trendler veya kurumlar arası ilişkiler, organizasyonun işlenmesi modern teknolojilerin uygulanmasının yanı sıra öğrenme ve bilgi yönetimi, iletişim ve yönetim. İşte bu aşamada spor derneklerinin federatif yapılara hazır olduğu söylenebilir.

¹⁷ Vieweg, K. (2010). Spor Hukukunun Büyüsü. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 1, S. 1, s. 5.

¹⁸ Nagel, S. T. S., Emmanuel B. Ve David G. (2015). Spor Federasyonlarının Profesyonelleşmesi - Formları, Nedenleri Ve Sonuçları Analiz Etmek İçin Çok Seviyeli Bir Çerçeve. Avrupa Spor Yönetimi Üç Aylık Bülten, C. 15: S. 4, s. 413.

Aralarında hedef birliği bulunan birtakım örgütlenmelerin, kurum ve kuruluşların ortak amaç ve çıkarlar doğrultusunda dayanışma ve güç birliği elde etmek amacıyla, bir araya gelerek oluşturmuş oldukları birlikteliklere/ortaklıklara federasyon denmektedir. Başka bir ifadeyle aynı uğraş alanındaki farklı kuruluşları bir birlik haline getiren dayanışma birliktelikleridir.

Bir federasyonunun oluşabilmesi için kuruluş amacı aynı olan beş ayrı derneğin bir araya gelme zorunluluğu bulunmaktadır. Dernekler kuruluş bildirimlerini ve bunların eklerini ilgili mülki idare amirliğine teslim etmek suretiyle tüzel kişilik kazanırlar.

Federasyon tüzel bir kişiliği ve organları bulunan üst bir yapıyı andırmaktadır. Böyle bir yapıya ya da birliğe üye olmuş olan kuruluşlara da federe denmektedir. Federe yapılar teknik ve idari yapı olarak bir yapıya bağlanmış oluşumları ifade etmektedir.

Ülkemizde bir çok alanda, çeşitli iş kollarının derneklerinden oluşturulmuş farklı federasyonlar bulunmaktadır. Spor federasyonları da bunlardan bir tanesidir. Soysal, federasyonların federe üniteler haline gelmeksizin gerçek oluşumlar olamayacaklarını, federasyonların güç ve kuvvetlerini üst makamlardan, daha ötesi kanun ve yasalardan dahi alamayacaklarını vurguladıktan sonra, bir kaç kulübün bir araya gelerek sahip oldukları bazı yetkileri devredip kendi öz iradeleriyle idare edilmelerine karar vermeleri halinde federasyonların kurulacağını belirtmektedir.¹⁹

Türkiye’de tüm spor dalları temsil ettikleri branşın en yetkili kurumları olarak bu federasyonların marifetiyle yönetilmektedir. Bu federatif yapılara bir ya da birden fazla spor branşının bağlı olması mümkün gözükmemektedir. Ülkemizde bulunan spor federasyonlarının sayısı 2020 yılı itibariyle 65 (altmış beş) dir. Bunlardan 58’i “Bağımsız Federasyon”, 6’sı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı “Bağımlı Federasyon” (Wushu KungFu, Curling, Hava Sporları, Kaykay, E-spor ve Geleneksel Türk Okçuluk Federasyonları), 1’i de “Tam Bağımsız Özerk Federasyon” olan Türkiye Futbol Federasyonu’dur.

¹⁹ Soysal M. (1989). Türkiye Olimpiyat Paneli ile Sporda Devletin Yeri. T.A.S.K.K. Yayın no:11. Ankara, s. 110.

Bu federasyonlar, kamusal bir hizmet ünitesi olarak her bir spor dalında milli ya da milletlerarası seviyedeki etkinlikleri planlayıp düzenlemek ve izleyip denetlemekle sorumlu olmakla birlikte, yürütmüş oldukları ilgili spor dallarındaki faaliyetlerin sevk ve idaresinde serbestiyet sahibidirler.

Bu federasyonlara örnek verecek olursak;

-Satranç Federasyonu, - Badminton Federasyonu, -Geleneksel Spor Dalları Federasyonu, -Görme Engelliler Federasyonu, -Herkes İçin Spor Federasyonu, -İşitme Engelliler Federasyonu, -Kano ve Rafting Federasyonu, - Kürek Federasyonu, -Mücadele Sporları Federasyonu, -Zihinsel Engelliler Federasyonu sayılabilir.

Federasyonların temel yapılarını kısaca inceleyecek olursak;

Her bir spor federasyonunun bir başkanı ile as başkan veya başkanvekilleri bulunmaktadır. Federasyon bir yönetim kurulu tarafından yönetilmektedir ve sekreteryasını da bir genel sekreter yürütmektedir. Her federasyonun ilgili uğraş alanlarına göre makul sayıda insan kaynakları bulunmaktadır. Bununla birlikte her bir federasyonun bünyesinde, destek hizmetleri amacıyla oluşturulan eğitim kurulları, teknik kurullar, sağlık kurulları, hukuk kurulları ve merkez hakem kurulları gibi çeşitli kurullar bulunmaktadır. Spor federasyonlarında görev yapan başkanlar, yönetim kurulu üyeleri ve diğer kurullarda görev yapan üyeler fahri spor yöneticileri olup maddi kazanç sağlamamaktadırlar.

Spor federasyonlarının görev ve sorumlulukları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. Uğraş alanı olan spor dalıyla ilgili sporcuların eğitim ve yetiştirilmeleri için gerekli olan ve ihtiyaç duyulan antrenörlerin yetiştirilmelerini sağlar.
2. İlgili spor dalı için hakem kursları düzenler ve hakemler yetiştirir.

3. Başarılı sporcular ile başarıya aday sporcular için kamp ve gelişim kursları düzenler.
4. Spor dallarına ait uluslararası yarışma kurallarını tercüme eder.
5. Her bir federasyon kendi uğraş alanı ile ilgili uluslararası spor yarışmalarına katılır.
6. Her federasyon spor dalında yurt içi yarışmalar düzenler.
7. Spor dalının ihtiyacı olan spor tesisin yapımına destek ve yardımcı olur.
8. Her bir federasyon kendi alanında milli takımda ülkemizi temsil edecek sporcuları tespit eder.
9. Yarışma sporcusu olmayan çeşitli yaştaki vatandaşlara kendi spor dalında spor yapabilmeleri için her türlü imkanlardan yararlandırılmasına çalışır.

Spor federasyonlarının gelir kaynaklarına baktığımızda şunları görebiliriz:

1. Bakanlık bütçesinden ayrılacak pay.
2. Bakanlık bütçesinden eğitim ve altyapının iyileştirilmesine ilişkin projelerin desteklenmesi için aktarılacak kaynak.
3. Katılım payı, başvuru harçları ve aidatlar.
4. Antrenör, hakem ve sporcuların, lisans ve vize ücretleri ile transferlerden alınacak pay.
5. Kulüplerin tescil ücretleri.

6. Kulüplerin televizyon, radyo, internet ve benzeri mecralarda yapılacak müsabaka yayınlarından, her türlü basın ve yayın organları ile yapacakları ve kulüplerin forma sözleşmelerinden elde ettikleri gelirlerin ana statüde belirlenecek oranı ile milli ve temsili müsabakaların televizyon, radyo ve internet üzerinden yayınlarından elde edilecek gelirler.
7. Eğitim, kurs, seminer ve federasyonunun görev alanı içerisinde yer alan spor branşları ile ilgili olarak kurulan iktisadi işletmelerden elde edilecek gelirler.
8. Sponsorluk gelirleri.
9. Reklam, basılı yayın ve basılı evrak gelirleri.
10. Ceza ve itiraz gelirleri.
11. Yardım ve bağışlar.
12. Kira ve işletme gelirleri.
13. Federasyon başkan adaylarından alınan başvuru ücretleri.
14. Diğer gelirler.

1.1.3. Spor Hukuku

Hukuk, toplumun ihtiyaç duymuş olduğu düzenlemelerin belirlenmesi için yine toplum tarafından kabul edilen ve uygulanan bir dizi kurallar bütünüdür. Hukuk, sahip olduğu spesifik yapısı ile vatandaşların haklarını, vatandaşlar arasındaki ilişkileri ve toplumun çalışma şeklini düzenler.

Hukuk bilimi, özel hukuk ve kamu hukuku olmak üzere kuralların özelliklerine göre iki şekilde tasnif edilirken, uygulama alanları bağlamında da ulusal hukuk ve uluslararası hukuk olarak iki şekilde ele alınmaktadır. Spor hukukunun söz konusu alanlardan tam olarak nasıl bir tasnife girdiğine kesin bir

cevap vermek mümkün değildir. Çünkü spor hukuku her birinin karakterini taşımakta ve öğretide karma bir hukuk dalı olarak yer almaktadır. Yalnız şurası inkar edilemez bir gerçektir ki hukuk sporun içerisinde birçok boyutuyla kendisini hissettirmektedir. Spor hukukunun kendine özel kuralları henüz oluşmamış gözükmektedir.

Spor hukuku çok genel anlamda, “sportif etkinliklerin politik ve sosyal sonuçlarını yönetmeye yönelik az çok belirgin bir kurallar, ilkeler ve prosedürler bütünü” olarak tanımlanabilir.

Bir başka ifade ile spor hukuku, gerçek ve tüzel kişiler arasında, toplumsal bir fayda olan sportif faaliyetler yapılırken meydana gelen uyuşmazlıkların çözülmesine yönelik düzenlemelerin yapılmasını; spor Hukuku kurumların çalışmalarının, bu kurumlar ile sporcuların statülerinin incelenmesini, onların statülerine uygun hak ve fiil ehliyetlerine kavuşmasını; sporcuların insan onuruyla bağdaşır ve sporculuk hayatlarını sağlamaya yönelik olumlu ilişkilerin kurulmasını sağlayan hukuk düzeni şeklinde belirlenmiştir.²⁰

Erten spor hukukunu şu şekilde tanımlamaktadır:

*“Spor hukuku, sporcuların, spor kulüplerinin, spor takımlarına bağlı şirketlerin, milli ve milletlerarası federasyonların, uluslararası bölgesel federasyonların, Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nin (IOC), devletin ilgili kurumlarının birbirleriyle sportif eylem ve etkinliklere ilişkin ilişkilerini, sporun özgürlüğünü göz önünde bulundurarak düzenleyen kurallardan oluşan, kendine özgü bir hukuk dalı” dır.*²¹

Esendal, ise spor hukuku dalını, “Sportif etkinliklerle ve sportif örgütlenmelerle alakalı hukuk kurallarını sistematik bir şekilde inceleyen hukuk dalı” şeklinde tarif etmenin uygun olacağına işaret etmektedir.²²

²⁰ Genç, D.A. (1998). Spor Hukuku Ders Kitabı. İstanbul: Alfa Yayınları, s. 59.

²¹ Erten, R. (2006). Türk Sporunun Yapısal Düzeni. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Ankara, s. 117.

²² Esendal, N. (2014). Spor Hukuku uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Uygulamasının Türk hukuku ve Cas Kuralları Açısından Karşılaştırılması. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4(1), s. 154.

Özel hukukun bir alt dalı ya da başka bir tartışmada karma bir hukuk dalı olarak nitelendirilmiş olan spor hukukunun hukuk tanımlamasının özü, aslında farklı ülkelerdeki farklı yapılanmaların ortaya çıkarmış olduğu durumun bir sonucudur. Çünkü spor yapılanmaları bir çok ülkede ticari şirket yapılanması şeklinde iken bazı ülkelerde ise dernekleşme şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu da bu yapılanmalarla sporcular arasındaki ilişkilerin düzenlenme biçimini daha çok dernek üyeliği ya da hizmet sözleşmesi bazında ele alınması sonucunu doğurmuştur.

Erten, spor hukukunun, *“sporla ilgili bazı düzenlemelerin anayasalarda bulunması nedeniyle Anayasa hukuku çerçevesinde; spor kurallarının ihlalinin Ceza hukuku kurallarının uygulanmasını zorunlu kılması, özellikle sporculara ve spor örgütlerine verilen disiplin cezaları sebebiyle Ceza hukuku kapsamında; bir kamu hizmeti olarak sporun devletçe örgütlenmesi, bu hususta devletçe yaratılan imkanlar, kişilerin yararlanma koşullarının devletçe belirlenmesi sebebiyle ise İdare hukuku nezdinde”* değerlendirilip ele alınacağını vurgulamaktadır.²³

Spor hukukunun en önemli spesifik özelliklerinden birisi özellikle bazı spor kurallarının yerel bazda geçerli olması yönüyle milli, sporun uluslararası boyutu ve etkileşimi dolayısıyla evrensel kuralların her ikisini de içermesidir. Bu durum spor hukukunu hem yerel hukuk hem de uluslararası hukukun geçerliliğine açık bir hale getirmektedir.

Spor hukukunun diğer ayırıcı özelliklerinden birisi de kendi kendini tertip eden bir sisteme sahip olması olarak karşımıza çıkmaktadır. İster milli olsun ister uluslararası federasyonlar olsun kendi uğraş alanları olan spor aktivitelerini programlamak, kurallarını geçerli kılmak ve bu kuralları icra etme özerkliğine sahiptirler.

Spor hukukunun diğer baskın özelliklerinden birisi de oldukça çok sayıda kurala dayanmasıdır. Bu durum uygulamada beraberinde birçok sorunu taşımakla birlikte, her bir spor dalının kendi bünyesinde gelişmiş olan kültür ve değerler sistemi de bu hukuk uygulamalarında kendisini hissettirmektedir.

²³ Erten, R. (2006). Türk Sporunun Yapısal Düzeni. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Ankara, s. 117.

Vieweg'in görüşleri de bunu destekler niteliktedir. Vieweg'e göre spor hukukunun en önemli ayırt edici özelliği "kendi kendini düzenleyen bir sistem" oluşudur. Bu görüşün temeli ise, spor federasyonlarının kendi disiplinleri üzerinde düzenleme yapma, yapılan düzenlemeleri uygulama ve gerektiğinde uygulamaya koyma hakkına dayanmaktadır. İkinci özellik olarak spor hukukunun çift yapılı olması gösterilmiştir.²⁴

Sportif aktiviteler sistematik olarak sözleşmeler, tüzükler, normlar, gelenekler ve kurallar, "spor hukuku" ilkeleri ile düzenlenir. Spor hukuku, özel ve kamu sektöründeki katılımcıların sporda davranışlarını ve iddialarını küresel olarak düzenleyen hukukun uzmanlık alanıdır. Burada ortaya çıkan en önemli problemlerden birisi uygulamada hukuk kural, norm ve değerleri ile federasyon kararlarının zaman zaman çatışması ve uygulamaya çift yönlü bir yapının yansımalarıdır. Bu durum çoğu kez uygulayıcıları ikilemde bırakabilmektedir. İkiliimleri ve çatışmaları en aza indirebilmek için spor hukukuyla ilgili önemli mevzuatlar çıkarılmıştır. Bunlara örnek verecek olursak;

1. 1982 Anayasamızın spora ilişkin 17., 33., 42., 48., 49., 58., 59. hükümler,
2. Medeni Kanunumuzun derneklere ilişkin hükümleri,
3. 5253 sayılı Dernekler Kanunu,
4. Borçlar Kanununun sözleşmeye, haksız fiillere ve hizmet sözleşmelerine ilişkin hükümler,
5. 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu,
6. 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunu ve Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü,

²⁴ Vieweg, K. (2010). Spor Hukukunun Büyüsü. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 1, S. 1, s. 2.

7. 6222 sayılı Sporda Şiddet Ve Düzensizliğin Önlenmesi Hakkında Kanun,
8. Spor Genel Müdürlüğü Spor Federasyonları Teşkilatı, Çalışma, Görev, Yetki Ve Sorumluluk Yönetmeliği
9. Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik.

Hiç şüphesiz spor hukukuyla ilgili yasal düzenlemeler yukarıda sayılanlar dışında birçok sayıda yönetmelik, genelge ve talimatlarla spor faaliyetleri düzenlenmektedir.

Erkiner'in aktarımına göre spor hukuku kavramı:²⁵

- 1) Sporcuların hak ve yükümlülüklerini düzenleyen kuralları ortaya koyar.
- 2) Spor kuruluşlarının yapısını, faaliyetlerini ve aralarındaki ilişkileri düzenler.
- 3) Antrenörler başta olmak üzere sportif yaşamı yönetenlerin eylemlerini, yükümlülüklerini ve sorumluluklarını ele alır.
- 4) Spor gerçek ve tüzel kişilerinin davranışlarını tayin eder.
- 5) Sporda fair-play'ı düzenler.
- 6) Sporda yargı organlarının hukuki varlığını ve bunların ihtilafları usul ve esastan çözümleme kurallarını içerir.

Geniş anlamda spor hukuku ise:

- 1) Bireyin spor yapma ve sportif faaliyetlere özgürce katılma hakkını;

²⁵ Erkiner, K. (26.09.2002). Lex sportiva, Radikal Gazetesi.

- 2) Sportif faaliyet ve ilişkilerinin sosyal güvenlik ve iş hukuku boyutunu;
- 3) Profesyonel spor aktörlerinin hak ve ilişki düzenlemesini;
- 4) Sporda şiddet, doping, ceza ve disiplin hukuku kapsamına giren eylemler gibi olumsuz davranışların önlenmesini;
- 5) Sporda adalet ve barışın sağlanmasına yönelik her türlü önlem ve kurumu;
- 6) Uluslararası spor yarışmalarının yapılabilmesi için gerekli kişi, kurum, kuruluş ve devletler düzeyinde kuralları ve bunlar arasındaki ilişkileri içerir.

1.1.4. Türk Anayasalarında Sporla İlgili Düzenlemeler

Anayasa, devletlerin oluşum biçimini, karakteristik özelliklerini, yapısını, hükümet şeklini, temel organlarını, bunlar arasındaki ilişkileri ve bireylerin temel hak ve özgürlüklerini yani kamusal eylemlerini düzenleyen hem devleti hem de bireyi kapsam alanına alan ve bağlayan kurallar bütünüdür. yasa metnidir.

Bir devletin anayasasında yer alan herhangi bir konu, o ülkede en üst düzeyde önemli görülen ve devletin vizyonunda yer alma özelliğine haiz olan bir konu olarak telakki edilmektedir. Anayasalar ilgili hükümlerle devlete bir takım görevleri yerine getirmek üzere sorumluluk ve görevler yüklemektedir.

Türkiye Cumhuriyeti devletinin nezdinde 1924, 1961 ve 1982 yıllarında hazırlanmış olan toplam üç anayasa söz konusudur. Bunlardan, 1924 ve 1961 yıllarında hazırlanmış olan anayasalarda spor düzenlemeleri ile ilgili herhangi bir hüküm söz konusu değildir.

Spor, hem bir kavram olarak hem düzenlemeleri bağlamında ilk kez 1982 Anayasası'nın "*Sporun Geliştirilmesi*" başlıklı 59. maddesinde yer almıştır. İlgili madde, söz konusu 1982 tarihli Anayasa'da bulunan "*Sosyal ve Ekonomik Hak ve*

Ödevler” başlıklı 3. Bölümde yerini almaktadır. Yine Anayasanın “Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim” başlıklı 59. maddesinde,

“Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur. Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”

Hükmüyle sporu anayasal bir olgu olarak değerlendirmekte ve devlete ve uygulayıcılara spor etkinliklerinin düzenlenmesi konusunda görev ve sorumluluklar getirmektedir. Bu tür hükümlerin Anayasa’da yerini almasından hareketle Türkiye Cumhuriyeti devletinin sosyal devlet anlayışıyla vatandaşlarına sporu sosyal ve ekonomik bir hak olarak ele aldığını ve devletin ülkemizde sporu geliştirme ve sportif düzenlemeleri gerçekleştirmede hedefler ortaya koyduğunu görmekteyiz.

Bu bağlamda spor Türkiye Cumhuriyeti devletinde anayasal bir hak olarak geç de olsa, belirginleşmiş olup bütün branşlarıyla vatandaşları spor aracılığıyla sporun hedeflemiş olduğu bireysel ve toplumsal kazanımlara ulaşmaya hazır hale gelmiştir.

1.2. Sporun Teşkilatlanması

1.2.1. Türkiye’de Sporun Teşkilatlanması

1.2.1.1. Sporun Teşkilatlanmasında Tarihsel Gelişim

Cumhuriyet öncesi dönemde Osmanlı İmparatorluğu’nda günümüzdeki spor kulüplerinin benzeri olan tekkelerin olduğunu görmekteyiz. Söz konusu tekkeler farklı spor dallarında etkinliklerini sürdürseler bile en fazla ata sporu olarak tabir edilen güreş ve okçuluk alanlarında uzmanlaşmış konumdaydı. Tanzimat’a kadar oldukça etkili oldukları görünen bu spor tekkeleri, Tanzimat’ın ilanı akabinde giderek zayıflamaya ve fonksiyonlarını yitirmeye başladılar. Küreselleşmenin etkilerini daha fazla hissedilen ülkemiz, spor alanında da diğer

lkelerde olup bitenlerden çok hızlı bir biçimde etkilenmeye başladı. Bu bağlamda, güreş ve okçuluğun yerini dünya genelinde yaygınlaşan futbol alınca ülkemizin her tarafında futbol kulüpleri kurulmaya başlandı.

Sporun teşkilatlı bir biçimde gelişimi açısından bu dönemin en önemli gelişmesi 1922 yılında TİCİ (Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı)'nın kurulması olmuştur. TİCİ, Türkiye'nin ilk biçimsel spor yönetiminin uygulandığı, özerk biçimde kurulan bir örgütlenmedir.

Asker, *“Cumhuriyetin akabinde sporun büyük kitleler halinde icra edilmeye başlamasının ve buna paralel olarak sporun örgütsel yapıya kavuşmasının Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı çerçevesinde devam ettiğinin söylenebileceğini”* vurgulamaktadır.²⁶

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı, lkemizde sporun kitlelere ulaşmasında büyük katkı sağlamış, fakat yapısı nedeniyle ne yazık ki tam bir otorite olarak kabul edilememiştir. Bu nedene dayalı olarak yeni bir teşkilatlanma kararı alan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı, Türk Spor Kurumu adını almıştır. Türk Spor Kurumu, organlarının seçilmesi ve sahip olduğu bazı yetkiler bakımından özerk bir kurum niteliği taşımaktaydı ve bu haliyle TİCİ'den çok da farklı değildi. Ancak Türk Spor Kurumu genel kurulunda hükümet ve askeri üyelerin mevcut olması, bununla birlikte, CHP başkanlık kurulu ve genel sekreterliğinin, TSK'nın bütçe ve çalışma programlarını onaylaması ile devletin bir organı gibi görülmeye başlanmıştır.

Türk Spor Kurumu'nun başlangıçta seçimle işbaşına gelen ve kendine özgü birimleri olan, bütçesini kendi belirleme ve harcama yetkisine sahip olma açısından özel bir teşkilat yapısına sahip olduğu gözlenirken, kurumun genel kuruluna hükümet ve askeri yetkililerin alınması devrin tek yöneticisi Cumhuriyet Halk Partisi'nin genel başkanlık kurulunun ve parti sekreterliğinin Türk Spor

²⁶ Asker S. (2017). *1982 Anayasası'nın 59. Maddesi Bağlamında Spor Tahkim Kurulu Kararlarının Denetimi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 13.

Kurumunun bütçe ve çalışma programlarını onaylaması kurumu devletçi bir anlayışa dönüştürmüştür.²⁷

Türkiye Cumhuriyeti'nin tek partili döneminde Türk Spor Kurumu yönetimi tamamen Cumhuriyet Halk Partisi'nin merkezîyetçi yönetim anlayışıyla gerçekleşmiş İstanbul'un en elit spor adamları yönetim dışında bırakılmışlardır. Bu dönemde siyasetle uğraşmayan kulüplere yer olamadığı görülmektedir. Örneğin, Türkiye İdman Cemiyetleri nizamnamesinin 3. Madde 3. Faslında belirtilen "Nizamname-i Esasisinde kumarı, içkiyi, siyasetle uğraşmayı ve profesyonelliği" özel bir madde ile reddederken bu madde Türk Spor Kurumunca "Esas Nizamnamesinde profesyonelliği, kumarı, içkiyi men etmek" (madde 7/b) olarak değiştirilmiş siyasetle uğraşmak maddesi kaldırılmıştır.²⁸

Nitekim 1936 yılı Ekim ayında Türk Spor Kurumu 2. Başkan imzasıyla yayınlanan genelge ile il ve ilçelerde düzenlenen şatafatlı törenlerle bütün sporcular Cumhuriyet Halk Partisi'ne üye yazılmışlar, ellerinde 6 oklu CHP bayraklarıyla 29 Ekim resmi geçit törenlerine katılmışlar böylece ülkedeki bütün lisanslı sporcular Cumhuriyet Halk Partisi'nin resmi üyesi olmuşlardır.²⁹

Yukarıda değinilen sebeplerden dolayı kamuoyu tarafından yeterli sayılabilecek düzeyde benimsenmemiş olan, TSK'nın yerine 29 Haziran 1938 tarihinde 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bu kuruluşun en tepesinde başbakanın önerisi ve Cumhurbaşkanının ataması ile göreve gelen bir genel müdür bulunmaktaydı. Günümüze kadar farklı üst kuruluşlara bağlansa da varlığını devam ettirmeyi başaran Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü çok önemli hizmetler başarmıştır.

Spor yönetimi, 1986 tarihine kadar Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü aracılığıyla yürütülmekle birlikte 21 Mayıs 1986 tarihinde kabul edilen 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir.

²⁷ Sunay, H. (2009). *Spor Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

²⁸ Atabeyoğlu, C. (2001). *Sporda Devlet'mi Devlette Spor'mu*. İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları.

²⁹ Atabeyoğlu, C. (2001). *Sporda Devlet'mi Devlette Spor'mu*. İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları.

Başbakanlığa bağlı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ilgili bir Devlet Bakanlığına bağlı olarak spor faaliyet ve hizmetlerini yürütmeye başlamıştır. 3289 sayılı Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemelere göre, spor kulüpleri bundan böyle, Dernekler Kanunu'na göre yapılandırılacak ve tescil ile Spor Genel Müdürlüğü çatısı altında olacağı ve Spor Genel Müdürlüğü artık ülkemizde faaliyetlerini sürdüren spor kulüplerini her açıdan denetim yapabileceği, gerekirse defter, hesap ve işlemlerine el koyabileceği, şeklinde bir düzenleme yapılmıştır.

3 Haziran 2011 tarihinde 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün adı Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

Sonuç olarak Türk sporunda hukuki düzenleme yapma yetkisi ile ilgili iki kanun ve kurumdan bahsedilebilir. Bunlardan birincisi 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, diğeri ise 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'dur. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Türk sporunda karar almaya ve denetim yapmaya yetkili kurum olup futbol dışındaki tüm sporlarda denetim yapmaya yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanında ise Türkiye Futbol Federasyonu ise 3813 sayılı kanun gereğince futbol ile ilgili düzenlemeleri yapmaya yetkili olan kurumdur. Bu sebeptendir ki Türkiye'de spor teşkilatlanmasının ikili bir yapı içerisinde ele alınması gerekmektedir.³⁰

1.2.2.2. Spor Genel Müdürlüğü

Teşkilat Yapısı

Spor Genel Müdürlüğü'nün işlevlerini daha hızlı ve yaygın yerine getirebilmesi için önceden merkez ve taşra teşkilatı bulunmaktaydı. Merkez teşkilatı; ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ile yardımcı birimlerden oluşmaktaydı. Ana hizmet birimleri; Spor Federasyonları Başkanlıkları, Tesisler Dairesi Başkanlığı, Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı, Uluslararası Organizasyonlar Dairesi Başkanlığı, Spor Kuruluşları Dairesi Başkanlığı ve Spor Faaliyetleri Dairesi Başkanlığından

³⁰ Çolakoğlu, T. ve Erturan E. E. (2009). Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, C.8 S.27, s.331

meydana gelmekte iken Danışma ve Denetim Birimleri; Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği ve Spor Kontrolörleri Kurul Başkanlığı'ndan ibaretti. Bir de yardımcı birimler bulunmaktaydı. Bunlar da; Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı ile Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı'ndan oluşmaktaydı.

Ancak 2.7.2018 tarihli 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Spor Genel Müdürlüğü, "Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü" adıyla Gençlik ve Spor Bakanlığı ana hizmet birimi haline getirildi. 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun adı da "Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu" olarak değiştirilmiş olup bu kanun kapsamında değişiklikler yapılmıştır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın taşradaki temsiliyetini ortaya koymak üzere vilayetlerde Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, ilçelerde Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü kurulmuştur.

Görev ve Yetkileri

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri 10.7.2018 tarihli 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 189. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkilerinden bazıları:

- Sporla ilgili gerçekleştirilmesi planlanan temel politikaların belirlenmesi bağlamında yapılması gereken çalışmaları yapmak, spor dallarına uygun tesislerin ihtiyaçlarını belirlemek ve bunlarla ilgili planlamaları yapmak,
- Spor kültürü oluşturmak yoluyla, bu kültürün benimsetilmesi, yaygınlaştırılması ve özendirilmesini temin etmek ve bununla ilgili tüm önlemleri almak,

- Sporcu yetiştirmek ve spora alakayı en üst düzeyde tutmak için gerekli çabaları göstermek, başarılı sporcu ve çalıştırıcılarına ayni ve nakdi destek vermek veya destek verilmesini sağlamak,
- Okul dışı spor etkinlikleri ile öteki spor alanlarında etkinlikler tertip etmek ve bu faaliyetlerin gelişimini sağlamak,
- Spor yarışmalarında evrensel kural ve kaidelerin ve bunlara bağlı her çeşit yönergenin uygulanmasını temin etmek,
- Sporcuların yasal güvenceleriyle ilgili tüm işlemleri yapmak veya yapılmasını sağlamak,
- Spor branşlarının tespit edilmesini gerçekleştirmek ve belirlemek, bu spor dalları ile ilgili federasyonları yapılandırılmasına ya da etkinliklerine son verilmesiyle ilgili prosedürleri yerine getirmek şeklindedir.

Spor Genel Müdürlüğüne Bağlı Ulusal Federasyonlar

Anayasamızın 123. maddesi: “İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzel kişiliğı, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur.” şeklindedir. İşbu madde gereğı Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı olarak hem merkez hem de taşrada teşkilatlanmaya gidilmiş olup ilgili müdürlükler kurulmuştur. Merkez teşkilatında tüzel kişiliğı haiz, katma bütçeli Spor Genel Müdürlüğü, taşra teşkilatında ise özel bütçeli Gençlik Hizmetleri ve Spor il ve ilçe müdürlüklerinin kurulması, teşkilatlanması, görev, yetki ve sorumluluklarını içerir esas ve usûllerin düzenlendiğı 3289 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere; federasyonların sorumluluğunda bulunan birtakım iş ve eylemlerle alakalı görevlerin Spor Genel Müdürlüğü’nce yerine getirilmesi Kanun ile düzenlenmiştir.

Federasyonların ve kurullarının teşkili 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu’nun değişen 18 ve 19. maddelerinde düzenlenmiştir. 18. maddede;

“ Bir veya daha fazla spor branşının, teknik ve yönetsel açıdan ilgili birer federasyona bağlanacağı, amatör federasyonların sayısının ve profesyonel spor branşlarının, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından belirleneceğine” yer verilmektedir.

Kanunun 19. maddesinde ise;

“Federasyon başkanlarının seçim yapılarak göreve gelecekleri, yapılan görevin maddi bir beklentiye ve kazanca dayalı olmaksızın, fahri olduğu, federasyon başkanlarının seçimi, ilgili kurulların teşkili, çalışmaları, görev, yetki ve sorumlulukları ile buna bağlı kurulları atamaya ilişkin hükümlerin çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği” düzenlenmiştir.

Bağlı federasyonların:

- Yönetim Kurulu
- Disiplin Kurulu
- Denetleme Kurulu
- Teknik Kurul
- Eğitim Kurulu
- Sağlık Kurulu
- Hukuk Kurulu
- Merkez Hakem Kurulu
- Diğer Kurulları, bulunmaktadır.

Bağlı spor federasyonlarının bütün kurullarının işleyişleri, ilgili spor dallarında yapmaları gereken görevleri, yetki ve sorumlulukları bütün detaylarıyla açıklanmıştır.

Bağlı federasyonların sahip oldukları ve çalışmalarda kullanmış oldukları tüm ekonomik girdiler, federasyonun çalışma ve etkinliklerinin çoğunluğunun devlet memurları marifetiyle yürütülmesi, yönetimin federasyon üzerindeki yönetsel ve ekonomik vesayeti gibi konular, mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında, bağlı federasyonların kamu hukuku çerçevesinde değerlendirildiklerinden dolayı, bunların kamu tüzel kişisi olan Spor Genel Müdürlüğünün birer ana hizmet birimi oldukları görülmektedir.³¹

1.2.2.3. Bağımsız Spor Federasyonları

Özerkliğin kazanılması bağlamında Türk spor hayatında en önemli gelişme olarak kabul edilen Türkiye Futbol Federasyonu dışındaki Spor Federasyonları 4.3.2004 tarihi öncesinde Genel Müdürlük sorumluluğundaydı. Fakat bu tarihte 5105 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile getirilen değişiklik ile spor federasyonlarının büyük çoğunluğu genel müdürlük bünyesinden ayrılarak bağımsız bir yapı olma özelliğini kazanmıştır.

Günümüzde spor federasyonlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile gerçekleştirilmekte olup bu federasyonların tüzel kişilik kazanmaları da ancak ilgili kararın Resmi Gazetede yayımlanması ile mümkün olabilmektedir. Bağımsız spor federasyonları bu tüzel kişilik sayesinde, yerine getireceği görevlere ilişkin alacak olduğu tüm kararları sadece kendi organları vasıtasıyla almaktadır.³²

Hukuki Niteliği

3289 Sayılı Kanunun ek-9. Maddesinin ilk fıkrasında, *“bağımsız spor federasyonlarının özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız spor federasyon oldukları”* açık bir şekilde düzenlenmektedir. Ancak bağımsız spor

³¹ Aydın Zübeyt (2012). *Bağımsız Federasyonların Hukuki Yapısı (Yapılanması)*. Ankara Barosu Dergisi, s. 127.

³² Kuru, O. (2019). Türk Hukukunda Spor Federasyonlarının Hukuki Statüsü.(Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 2.

federasyonlarının yapı olarak kamusal yetkilere sahip olmasının yanında yasayla özel hukuk hükümlerine tabi kılınması nedeniyle spor federasyonlarının hangi tüzel kişiliğe ait olduğu noktasında halen tartışmalar bulunmaktadır.

Diğer yandan bağımsız spor federasyonlarında bağımsızlığın tam olarak uygulandığı ve yer aldığı hususunda doktrinde birçok uyuşmazlıklar mevcuttur. Bu uyuşmazlıkların odaklanıp toplandığı nokta ise; spor federasyonlarının idari vesayet yönünden bağımsız olmamasıdır. Daha önce de değinildiği gibi spor federasyonlarının ayrı bir tüzel kişiliğinin olduğu noktasında hem fikir olunmuş olsa bile, hizmet yönünden yerinden yönetim özelliği taşıması bağımsız bir yapıya aykırı düşmektedir. Bu bağlamda, spor federasyonları birer yerinden yönetim kuruluşu olduğu için bağımsız olarak nitelendirebilmesi tam mümkün olmamakla birlikte, özerklik kavramı çerçevesinde tanımlama yapılması daha uygun olacaktır.

Teşkilat Yapısı

Bir spor federasyonunun kurulması için öncelikle o spor dalının faal olarak yapılması gerekir. Dolayısıyla ilgili spor branşında faal olan spor kulüplerinin başvurusu üzerine o spor dalı federasyon olarak temsil edilmeye başlanır.³³

Kendi spor dalının teknik sorumlusu olan her spor federasyonunun başında bir başkan, as başkan veya başkan vekilleri, federasyon yönetim kurulunu meydana getiren üyeler ve bir genel sekreter ile yeterli büro personeli bulunmaktadır.³⁴

Bağımsız Federasyonların Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmeliğinin 7.maddesinin 3. Fıkrasına göre;

³³ Erkekli, T. (2017). Spor Hukukunda Tahkim Ve Uluslararası Tahkim Mahkemesi (C.A.S.). (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 13.

³⁴ İmamoğlu, A.F. (2011). Türkiye’de Sporun Yönetmelik Yapısı İçinde Spor Federasyonları. Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi. C. XVI(2), s. 7.

“Bağımsız olan Federasyon Yönetim Kurulları 7 üyeden az, 15 üyeden fazla olamaz, disiplin kurulu 3 üyeden az, 5 üyeden fazla olamaz. Denetim kurulu; 2’si seçimle belirlenen, 3’ü ise Genel Müdürlükçe görevlendirilen toplam 5 üyeden oluşur”.

“Federasyonların her türlü faaliyetlerinin denetimi genel kurul, denetim kurulu ve Bakan tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarınca yapılacaktır. Federasyon harcamalarının yerindelik denetimi yetkili kurullarınca, Genel Müdürlükçe yapılan her türlü yardımların amaca uygunluğu ve denetimi ise Genel Müdürlükçe yapılır”.

Bağımsız spor federasyonlarının yapılanması içerisinde en önemli noktalardan birisi, spor federasyonlarının organları içerisinde genel kurulun bulunmuş olmasıdır. Genel Kurul en üst organ olarak bulunmakla birlikte önemli kararların alındığı yer konumundadır. Genel kurulun toplantılarında Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından belirlenen bir gözlemci bulunmaktadır. Gözlemci, genel kurul çalışmalarını denetleyebilmekte, denetim neticesinde bu çalışmalarla ilgili olarak rapor hazırlayabilmektedir. Hazırlanan rapor neticesinde Gençlik ve Spor Bakanlığı, raporun verildiği süre itibarıyla 30 iş günü içerisinde asliye hukuk mahkemesinde söz konusu genel kurulun iptal edilmesini isteyebilmektedir.

Ayrıca Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu federasyonların sporla ilgili ortaya koymuş oldukları performansları, plan ve projelerini kontrol etmek, etkinliklerini değerlendirmekle görevlidir. Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu rapor düzenlemekte, düzenlediği rapor neticesinde:

- Federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyelerinin performans düzeylerinin yeterli görülmemeleri ve bunlarla ilgili yapılan inceleme ve denetlemeler sonucunda görevini devam ettirilmelerinin sakıncalı olduğu görülmesi ve haklarında karar almak üzere Gençlik ve Spor Bakanlığının talep etmesi halinde,
- İlgili federasyon yönetim kurulunca karar alması halinde,

- Yapılan son genel kurul toplantısında delegelerin asgari yüzde 40'ının noter aracılığıyla yazılı müracaat etmeleri durumunda,
- Federasyon başkanının istifa etmesi, federasyona başkan olma koşullarından herhangi birisini yitirmesi veya ölmesi durumunda, olağanüstü genel kurul toplanır.

Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu rapor düzenlemiş olduğu rapordan da anlaşılabacağı üzere Genel kurul üzerinde Gençlik Spor Bakanlığı'nın bir vesayet denetimi söz konusudur.

Görevleri

Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliğin 6. Maddesi uyarınca ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş bulunan bağımsız spor federasyonlarının görevleri şu şekildedir:

- İlgili spor branşlarıyla alakalı etkinliklerin milli ve milletlerarası kural ve kaidelere göre yürütülmesini sağlamak,
- İlgili spor branşının gelişip yaygınlaşmasını sağlamak yoluyla, tüm yaş gruplarında bu sporların yapılmasını temin etmek ve tüm yurt geneline yaygınlaşmasını sağlamak,
- Sporcu sağlığı ile alakalı hususlarda tüm tedbirlerin alınmasını sağlamak,
- Federasyonun yapılandırılması yoluyla uygun bir teşkilata kavuşmasını temin etmek,
- Federasyonun uluslararası etkinliklerde temsil edilmesini sağlamak,
- Tahkim Kurulu tarafından alınmış olan kararların uygulanmasını temin etmek,

- İllerde bulunan spor müdürlükleriyle koordinasyon halinde çalışmalar yapmak,
- Yüksek performanslı sporcuların yetişmesini sağlamak,
- İlgili spor branşlarının etkinliklerine spor kulüplerinin katılımını sağlamak için gerekli işlemlerin yapılması, sporcu, antrenör ve hakemlerin tescil veya vize işlemlerinin yürütülmesi,
- Tüm kamu kurum ve kuruluşları ile yerel otoritelerle iş birliği halinde çalışmak,
- İlgili spor branşının altyapı ve eğitimi konusunda işlevsel projeler hazırlayıp eyleme geçirmek,
- İlgili spor branşı ile alakalı etkinliklerin tertip edilmesi için yönetmelikler hazırlayıp eyleme geçirmek,
- Uluslararası federasyonlarla genel müdürlüğün belirlemiş olduğu eğitim programları çerçevesine uygun olarak koordinasyon halinde antrenör, hakem ve benzeri diğer spor elemanlarını yetiştirmek,
- Spor kulüpleri, il ve ilçe temsilcileri kendi aralarında ortaya çıkması muhtemel olan teknik problem ve uyuşmazlıkları çözümlemek,
- Uluslararası federasyonun izni ile milletlerarası kurslar, seminerler, paneller, sempozyumlar gibi spor organizasyonları tertip etmek,
- Federasyon tarafından hazırlanmış bulunan, yıllık ve dört yıllık master ve stratejik planı, performans programını kapsayan sözleşmeyi bakanlığa sunmak.

1.2.2.4. Türkiye Futbol Federasyonu

Kuruluşu ve Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde ve tüm dünyada ilgiyle takip edilen, ekonomik olarak milyar dolarların döndüğü spor dalı kuşkusuz futboldur. Bu bağlamda ülkemizde de çok sevilen ve ilgi duyulan futbolun daha profesyonelleşmesi daha istikrarlı olabilmesi adına futbol federasyonu kurulmuştur. Türkiye Futbol Federasyonu, 1988 yılına kadar TİCİ ile BTSGM bünyesinde yer almakta iken 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunla ayrı bir teşkilat halinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin en önemli özelliği, TFF'nin diğer federasyonlardan farklı olarak özel bir kanun çıkarılarak kurulmuş olmasıdır.

Türkiye Futbol Federasyonu, 3461 sayılı kanun çerçevesinde özetle; profesyonel futbol etkinliklerini ulusal ve uluslararası kural ve kaideler çerçevesinde yürütmek, futbolun hem ulusal hem de uluslararası alanda temsilini sağlamak amacıyla teşkil edilen, özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip bir organizasyon şeklinde tanımlanmıştır.

Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun 1992 yılında 3813 sayılı yürürlüğe girerek, 3461 sayılı Kanunda yer alan “özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip kuruluş” ibaresine “*öz*erk” ifadesi eklenmiştir.

İlerleyen dönemde gerek FIFA gerekse de UEFA'nın getirdiği yapısal ilkelere ulaşmak gayesiyle 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılarak onun yerine 2009 tarih ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir.

Teşkilat Yapısı

Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), teşkilat yapısını oluşturan organlar; Genel Kurul, Başkan, Yönetim Kurulu, İcra Kurulu, Hukuk Kurulları, Denetleme Kurulu, Genel Sekreter ve yan kurullardır. Hukuk Kurulları içerisinde yer alan ilk derece hukuk kurulları; Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK), Disiplin Kurulları,

Kulüp Lisans Kurulu, Etik Kurulu ile ayrıca düzenlenen Tahkim Kurulundan oluşmaktadır. Yan kurullar ise; Merkez Hakem Kurulu, Temsilciler Kurulu, Sağlık Kurulu, Dış İlişkiler Kurulu, Fair-Play ve Sosyal Sorumluluk Kurulundan oluşmaktadır.

Tablo 1.
Türkiye Futbol Federasyonunun Teşkilat Yapısı

Genel Kurul	
Başkan	
Yönetim Kurulu	
İcra Kurulu	
Hukuk Kurulları	Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK) Disiplin Kurulları Kulüp Lisans Kurulu Etik Kurulu Tahkim Kurulu
Denetleme Kurulu	İç denetim Dış denetim (Bağımsız denetim kuruluşları)
Genel Sekreter	

Yan kurullar	Merkez Hakem Kurulu Temsilciler Kurulu Sağlık Kurulu Dış İlişkiler Kurulu Fair-Play Sosyal Sorumluluk Kurulu
---------------------	---

Tablo 1. TFF'nin Teşkilat Yapısı

- Genel Kurul

Türkiye Futbol Federasyonu (TFF)'nin en yetkili karar organı olmakla beraber olağan ve olağanüstü toplantılar yapabilmektedir. İşlemlerin yapılmasında izlenen yol Genel Kurul iç tüzüğüdür. TFF Genel Kurul toplantılarında izlenecek yöntemin belirlendiği bir içtüzük hazırlanmıştır. “Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurul İçtüzüğü” olarak adlandırılan bu düzenleme gereğince Genel Kurula ilişkin tüm işlemler, içtüzükte yer alan kurallara uygun olmak zorundadır. Türkiye Futbol Federasyonu delegelerinin tam sayısının salt çoğunluğunun toplantıda hazır bulunmaları Genel Kurul toplantısının yapılabilmesi için zorunlu bir kuraldır. Birinci toplantıda salt çoğunluk sağlanamaması durumunda toplantı, delege tam sayısının en az üçte biri ile yapılır. İkinci toplantıda da yeter sayısının sağlanamaması halinde, üçüncü toplantı ikinci toplantı tarihinden yedi gün sonra aynı saatte, aynı gündemle ve çoğunluk sayısına bakılmaksızın yapılmaktadır. Her delegenin sadece bir oy hakkı bulunmaktadır. Ayrıca vekâleten oy kullanma da TFF Statüsü gereğince yasaklanmıştır.

- Başkan

Başkan, Genel Kurula katılan delegeler tarafından oy çokluğu ile seçilmektedir. Başkanlığa aday olmayı planlayan bireylerin Genel Kurul toplantısından en geç 7 gün önce Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Genel Sekreterliğine yazılı olarak başvurur.

- Yönetim Kurulu

14 asıl ve 14 yedek üyeden oluşan TFF Yönetim Kurulu'nun tüm üyeleri Genel Kurulda oy çokluğu ile seçilmekte olup Yönetim Kurulunun her ay en az bir defa toplanma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu toplantıların katılımın daveti başkan tarafından yapılmaktadır. Yönetim Kurulu üyelerinden beş tanesinin toplantı talep etmesi durumunda, başkanın en az yirmi gün içerisinde toplantıyı yapmak zorunluluğu söz konusudur.

- İcra Kurulu

Türkiye Futbol Federasyonu İcra Kurulu başkan, vekilleri ve TFF yönetim kurulunca belirlenmiş olan, 2 yönetim kurulu üyesinden oluşmaktadır. Kurulun başkanı toplantıya çağırma, iki yönetim kurulu arasında alınması gereken acil kararları alma gibi yetkileri bulunmaktadır. İcra kurulunca alınan kararların derhal uygulanma zorunluluğu bulunmaktadır ve alınan bu kararlar takip eden ilk yönetim kurulu toplantısında onaylanmak durumundadır.

- Denetleme Kurulu

Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) denetim açısından iç denetim ve dış denetim şeklinde bir yapılanma içerisindedir. İç Denetim açısından TFF Genel Kurulu tarafından seçilen Denetleme Kurulu TFF'nin hesaplarını ve mali durumunu denetlemektedir. Dış denetim olarak ise Uluslararası bağımsız denetim kuruluşları da TFF'yi denetlemektedir. Bağımsız Denetim Kuruluşlarının hazırlamış olduğu denetim raporları, Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurulunda incelendikten sonra kamuoyuna duyurulmaktadır. Bununla birlikte, denetlemeyi gerçekleştirmiş olan denetim kuruluşu aralıksız olarak beş yıldan fazla denetim görevini yerine getirememektedir.³⁵

³⁵ Şafak T. (2019). *Spor Alanında Türk İdari Teşkilat Yapısı*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 63.

- Genel Sekreter

Bir idari organ olarak Genel Sekreterlik Türkiye Futbol Federasyonunun tüm idari işlerini yürütmekle sorumludur. Genel sekreterlik yönetim kuruluna karşı sorumlu bir yönetsel makam olarak federasyonun tüm hizmet ve etkinliklerinin icra etme ve ilgili kanun ve federasyonun statüsü ile ilgili tüm karar ve düzenlemeleri yerine getirmekle görevlidir. Genel sekreter, TFF'nin yazışmaların yapmak, Genel kurulun, yönetim kurulunun, icra kurulunun ve yan kurulların toplantılarını düzenlemekle görevlidir.

- Yan Kurullar

Türkiye Futbol Federasyonunun teşkilatlanma yapısında yan kurullarda ise şu kurullar yer almaktadır: Merkez Hakem Kurulu, Temsilciler Kurulu, Sağlık Kurulu, Dış İlişkiler Kurulu, Fair-Play ve Sosyal Sorumluluk Kurulu.

1.2.2.5. Türk Sporunda Özerkleşme

Çolakoğlu'na göre özerklik, kuruluşların kendi öz sorumlulukları altında kamu yararına, kendi faaliyetlerini düzenleyebilme hakları olarak değerlendirilmelidir.³⁶ Ve özerkliğin söz konusu olmasının en önemli nedeninin merkezi yönetim ve bürokratik yapının dezavantajlarını minimize etmek olduğunu vurgulamaktadır. Burada temel amaç en üst düzeyde esnekliği, rahat çalışabilmeyi, üretkenlik, etkililik ve azami verimliliği elde etmektir.

Bir başka görüşe göre ise özerklik, kendisinin üstünde olan bir yapıya, organa bağlı olmasının yanı sıra, başka bir yasayla kendini yönetme yetkisine sahip olmak demektir. Özerklik, bir kuruluşun kendi kendini yönetmeden sorumlu olma kapasitesi, hiyerarşik bir yapının içerisinde olmaksızın kendi kendini yönetme sorumluluğunu üstlenmesi ve kendisiyle ilgili kararların sorumluluğunu alması şeklinde değerlendirilebilir. Özerklik, kelime anlamı

³⁶ Çolakoğlu, T. ve Erturan E. E. (2009). Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. C.8 S.27, s. 347.

olarak, yönetimsel açısından baskılardan ve denetimlerden bağımsız olma hali olarak tanımlar.³⁷

Bir diğerk görüşe gore ise özerklik; “kurumların görev ve sorumluluk bilinci taşıyarak ülke yararı doğırtusunda hareket etmeleri ve bu bağlamda faaliyetler yürütme haklarını” ifade eden bir kavramdır.³⁸

Özerklik üç aşamadan geçen bir süreç olarak kabul edilmektedir:

1. Farkındalık,
2. Tutum değışikliğı
3. Rollerin aktarılması.

Bir yapının, bir organizasyonun özerk olabilmesinin temel koşullarından birisi, sivil inisiyatifin yönetiminde bulunabilmesi ve kazanç odaklı olmaktan ziyade kamu yararını gözetten bir yapıya sahip olmasıdır.

zerkliğı iki kategoride ele almak mümkündür. Başlıca, ekonomik özerklik ve yönetsel özerklikten söz edebiliriz. Ekonomik zerklik kurumların kendi zvarlıklarını kendi iradeleriyle tasarruf edebilmeleri, yönetsel özerklik ise kendi organları aracılığıyla karar süreçlerini işletebilmelerini ifade etmektedir.

Devecioğılu ve oban, “spor yönetiminde zerkleşmenin en önemli boyutunun spor kulüpleri ve spor federasyonlarının yönetim kurulları ve başkanlarının belirlenmesine yönelik seçimler olduğunu” belirtmektedirler. Bu bağlamda ülkemizde özellikle bir takım olguların bunun önünde çok önemli bir engel olarak durduğunu göstermektedir.³⁹ özerk spor federasyonlarında denetim ikiye ayrılmaktadır: iç denetim ve dış denetim. İç denetim; federasyonun mali işlemlerini genel kurul adına denetlenmesidir. Dış denetim ise; Spor Genel

³⁷ Tortop, N. (1991). zerk, retken ve Katılımcı Mahalli İdare Anlayışı. Amme İdaresi Dergisi. C.24(4), s. 5.

³⁸ Akgün, İ. (2018). Türkiye niversite Sporları Federasyonunun Kurumsal Yapısının İncelenmesi ve AB lkelerinin Federasyonları ile Karşılaştırması.(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, s. 15.

³⁹ Devecioğılu, S. ve oban, B.(2003). Türkiye Futbol Federasyonu’nun zerkliğı. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. C.8(3), s 49-50.

Müdürlüğünce yapılan tüm yardımların amaca uygunluk denetimi Spor Genel Müdürlüğünce yapılır. Denetimi her federasyonun kendi denetleme kurulları tarafından genel kurulca dört yıllığına seçilen alanlarında uzman kişilerden oluşturulan üyeler tarafından yapılır.⁴⁰ Spor Genel Müdürlüğü federasyon başkanları seçim yönetmeliği, bir çok federasyonun ekonomik, yönetsel ve seçimle ilgili uygulamalarında değişikliklere gidilmesine neden olmuştur. Bu gelişmeler neticesinde Türkiye’de spor federasyonlarının tam anlamı ile özerkleşemediği tartışmalarını da beraberinde getirmiştir.

Türk sporunda özerkleşme çabası ilk olarak, 1985 yılında Profesyonel futbolun ekonomik ve yönetsel anlamda özerk hale gelmesi bağlamında “T.F.F. Kuruluş Kanunu” tasarısının T.B.M.M. ne önerilmesiyle başlamıştır. Ancak bu teklif ne yazık ki, yürürlüğe girme imkânı bulamamıştır. Akabinde, Türkiye Futbol Federasyonunun, gerçek anlamda demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulması bağlamında, 3813 Sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun” 17.6.1992 tarihinde kabul edilerek T.F.F.’nin özerkliği tam anlamıyla ve açık olarak tanımlanmıştır.

1.2.3. Genel Olarak Dünya’da Sporun Teşkilatlanması

Sporun dünya çapında günümüzdeki yapılanmasının temellerinin atılması çok geç olmayıp yakın zamana yani 19. yüzyıla dayanmaktadır. 1894 yılında Eski Yunanlılar döneminde yapılmış olan Olimpiyatların tekrar canlandırmak suretiyle yeniden yapılması amacı göz önünde bulundurularak Paris Kongresi toplanmıştır. Bu kongrede dört yıl aralıklarla farklı farklı ülkelerde Olimpiyat Oyunları yapılması kararlaştırılmış olup bu olimpiyatların organizasyonunun yapılması amacıyla bağımsız bir komite olan Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nin (International Olympic Committee–IOC) kurulacağı yönünde kararlar alınmıştır.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi bir sivil toplum örgütü niteliğinde olup kar amacı gütmeksizin, yönetim merkezi İsviçre’de bulunan ve özel hukuka dayalı olarak etkinliklerini sürdüren dernek statüsünde bir örgüttür. Bu örgüt (IOC) sporun uluslararası arenada yapılandırılması bağlamında en üst düzeydeki kuruluş

⁴⁰ Kırıl, H. (2019). Sporda Özerk Yönetim Anlayışının Spor Federasyonları Kapsamında İncelenmesi; Türkiye Tenis Federasyonu Örneği.(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 45.

olarak kabul edilir. Bu nedenle IOC tarafından alınan kararlara bütün spor federasyonların uymaları bir kültür haline gelmiştir.

Uluslararası Olimpiyat Komiteleri örgütlenmesinin yanında milli olimpiyat komiteleri adında örgütlenmeler de kurulmuştur. Söz konusu bu komiteler, kendi ülkelerinin mevzuatlarına göre özel hukuk kişiliğine haiz olarak kurulmaktadır.⁴¹

Sporun bir diğer uluslararası yapılandırılma biçiminde federatif yapılar halinde teşkilatlanma olan federasyon türüdür. Federasyonlar; sporcudan başlayarak kulüpler, sonra milli federasyonlar ve uluslararası federasyonlar olarak üçlü bir hiyerarşik yapıya sahiptir.

1.2.3.1. Avrupa Ülkelerindeki Spor Yapılanmalarına Genel Bakış

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da kurulan ilk uluslararası kuruluş olma özelliğini taşıyan Avrupa Konseyi, aynı zamanda Avrupa düzeyinde sporun gelişmesi için inisiyatif alan, yasal düzenlemeyi getiren ve kurumsal bir yapı öneren ilk uluslararası kuruluştur.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki spor kuruluşlarının hükümete bağlı ve hükümet dışı kuruluşlar olmak üzere ikiye ayrılmasına karşın, Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerde sporun hükümet dışı ve özerk örgütlerle yönetilmesi esastır. Söz konusu ülkelerde spor hizmetleri ile ilgili bir veya birkaç bakanlık görevlidir. Bu bakanlıklar hükümetler dışı ve özerk olan spor örgütlerine her açıdan destek vermektedir. Ayrıca bu ülkelerde spor federasyonlarının yanı sıra spor dalına ya da yerleşim birimine göre; dernek, federasyon ve konfederasyon tipinde üst birlikler de bulunmaktadır.

Spor federasyonlarının özerkliği modeli ilk kez Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmış olup zaman içerisinde tüm dünyada bir ihtiyaç haline gelmiştir. Buna göre spor federasyonları faaliyet gösterdikleri alan ile ilgili idari ve disiplin düzenlemelerini yapmaya yetkili olmakla beraber aynı zamanda bu

⁴¹ Asker S. (2017). *1982 Anayasası'nın 59. Maddesi Bağlamında Spor Tahkim Kurulu Kararlarının Denetimi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 11.

düzenlemeleri uygulama ve uygulanmasını denetleyerek çıkan uyuşmazlıkları kendi yargı organları aracılığıyla giderme yetkisine sahip hale gelmiştir. Özerk yapıdan olan ulusal ve uluslararası spor federasyonları kendi spor alanlarıyla ilgili olarak yürütme, yargı, yasama erklerine sahip birer organizasyonlardır. Federasyonlar; genel kurulları, yönetim kurulları ve mahkeme niteliğindeki yargılama organları ile bu fonksiyonları yerine getirmektedir. Üniversite sporlarında ise bir birlik ve federasyon altında en erken teşkilatlanan ülke Büyük Britanya'dır.⁴²

Federasyonların sahip olduğu bu özerkliğin en temel yapıtaşı, bu organizasyonların birer özel hukuk tüzel kişisi niteliğinde olmasıdır. Özerk yapıda organize edilen federasyonların özel hukuk tüzel kişiliklerinin anayasal veya kanuni düzenlemeler aracılığı ile güvence altına alınması ve idari teşkilat içerisinde ayrılarak özerkliğinin kuvvetlendirilmesi konuları bu yapıların gerçek birer özerk kurum haline gelmesi için önemlidir. Bunun sonucunda da o spora ait tüm faaliyetlerin tamamıyla özel hukuk tüzel kişilerince yürütülmesi sağlanabilecektir.

Sporun başlı başına toplumsal bir konu olması sebebiyle bu organizasyon içerisinde de hukukun üstünlüğü ilkesi temel niteliğindedir. Spor yönetiminin daha şeffaf, adil ve hukukun üstünlüğünün benimsendiği bir temel üzerinde olmasının yolu; sporun tabi olduğu kuralların bilimsel veri ve çalışmalar yoluyla önceden belirlenmesi, bu kurallar uygulanırken kişiler arasında din, dil, ırk vb. ayırımın yapılmaması ve spor uyuşmazlıklarının adil yargılanma hakkının gerektirdiği ilkeler doğrultusunda çözülmesi ile mümkündür. Spor organlarının özerkliği şimdiye dek hiç olmadığı kadar hassastır. Bir bakıma ulusal hükümetlerden veya düzenleyicilerden, ticari çıkar gruplarından veya Avrupa kurumlarından müdahalelere daha açıktırlar.⁴³

Sporun en üst yapı organizasyonu olarak gösterilen Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Uluslararası Futbol Federasyonu (FIFA), Uluslararası

⁴² Akgün, İ. (2018). Türkiye Üniversite Sporları Federasyonunun Kurumsal Yapısının İncelenmesi ve AB Ülkelerinin Federasyonları ile Karşılaştırması.(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, s. 73.

⁴³ Bozkurt Alvurdu, E. (2018). Avrupa Birliği İlkeleri Çerçevesinde Spor Federasyonlarında İyi Yönetişimin Uygulanabilirliği.(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 47.

Tahkim Mahkemesi (CAS) ve diğer uluslararası spor federasyonlarının büyük çoğunluğu Avrupa merkezli kuruluşlardır. Bunun neticesinde Avrupa Birliği de bu alanda çalışmalar yapma ihtiyacı duymuştur. Günümüzde özellikle Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ve Uluslararası Futbol Federasyonu (FIFA) gibi önemli organizasyonlar, politikalarını Avrupa Birliği organları ile uyumlu olarak yürütmektedir. Bahsi geçen kuruluşlar bulundukları ülke hukuklarına göre kurulmuş derneklerdir. Diğer bir ifade ile bu kuruluşlar özel hukuk kurallarına tabidirler ve pek tabii bu ülke hukuklarına ve dolayısıyla Avrupa Birliği hukukuna tabidirler. Esasen federasyonlar da bu duruma karşı çıkmamakta, neredeyse hepsi ana statülerinde hukuki kişiliklerinin niteliğine yer vermektedir.

Frankofon ülkelerde bulunan uluslararası federasyonların birçoğu niteliklerini “dernek” olarak tanımlarken anglofon ülkelerde merkezi bulunanlar ise bu niteliği “şirket” olarak tanımlamaktadır.

Sonuç olarak detaylıca incelendiğinde sporu organize eden uluslararası yapıların çoğunlukla İsviçre Medeni Kanunu’na dayalı kurulmuş dernekler olduğu görülecektir.

Avrupa’da spor yapılanmaları bir sivil toplum örgütü olarak ortaya çıkmakta ve kendi kurallarını uluslararası kuruluşları dikkate alarak kendileri koymakta, ayrıca bunlara uymayanları kendilerinin yargıladıkları görülmektedir. Ülkemizde ise bu sistemin devlet eli ile geliştirilmeye çalışıldığı ve sivil toplumun bu şekilde oluşturulduğu gözlemlenebilmektedir.

Avrupa Parlamentosu 2008 yılında sporun özel karakterleri, spor organizasyonlarının özerkliği, Avrupa hukukunun spor alanında uygulanmasının sağlanması, Avrupa Birliği açısından sporla ilgili alınacak önlemleri belirlemek amacıyla “Beyaz Kitap-White Paper”ı kabul etmiştir. Beyaz Kitap özetle, sportif faaliyetler ve spor kurallarının özelliklerinin dikkate alınmasını, spor kuruluşlarının özerkliği ve çeşitliliği, spor organizasyonlarının ulusal bazda

sporun türüne göre ilgili spor kuruluşunun kendi ilkelerine göre düzenlenmesi gerekliliğini parlamentolarca kabul edilmesini öngörmüştür.⁴⁴

1.2.3.1.1. İspanya

İspanya spor teşkilatı, devlet ve özel sektör iş birliği şeklinde organize olmuştur. Her iki sektör de beden eğitimi ve spor düzenlemeleri konusundaki mesuliyeti üstlenmişlerdir. İspanya'daki spor teşkilat yapısı aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir.

1- Kamu Sektörü

A- Yüksek Spor Konseyi

B- Spor Ofisleri Başkanlığı

C- Yerel Yönetimler

2- Özel Sektör

A- İspanya Olimpiyat Komitesi

B- İspanya Paralimpik Komitesi

C- Profesyonel Ligler

D- Spor Federasyonları

E- Spor Kulüpleri

İspanya; 61 milli spor federasyonu, dört kulüpler birliği ve beş engelliler spor federasyonuna sahiptir. Bahsedilen federasyonlar, ilgili spor alanında etkin olan sporcu, kulüp ve kuruluşları içerisinde barındıran özel hukuk tüzel kişileri olmakla beraber Yüksek Spor Konseyi Genel Kurulu'nun uygun görüşü ve

⁴⁴ Yener, Ü. (2009). Sporda Özerklik. (Derleyen: Av. Kısmet Erkiner). İstanbul. İstanbul Barosu Yayınları, s. 86.

tüzüklerinin onaylanmasıyla kurulur. Federasyonlar kendilerine üye olan spor kuruluşlarına maddi yardımda bulunur ve aynı zamanda bu kuruluşları denetlerler.

İspanya’da spor, Consejo Superior de Deportes (CSD) Yüksek Spor Konseyi tarafından düzenlenmekte ve denetlenmektedir. CSD; 15 Ekim tarihli ve 10/1990 sayılı Spor Kanunu’na göre Eğitim ve Bilim Bakanlığına bağlı olarak kurulmuş olup özerk bir oluşuma sahiptir. Bunun dışında sivil toplum örgütü olarak özellikle Olimpik Spor Federasyonları ile iş birliği yapan “Milli Olimpiyat Komitesi” görev yapmaktadır.

Spor kulüpleri tüzel kişiliğe sahip ve spor yapılmasını teşvik eden kuruluşlardır. Spor faaliyetlerini bölgesel düzeyde gerçekleştirirler ve kar elde etme amacı taşımazlar. Tüzüklerinin CSD tarafından tanınması gerekmektedir.

İspanya spor federasyonlarında, kulüp ve derneklerde işleyişin belirlenmesi ve seçimlerin ne şekilde yapılacağına dair kriterler 11 Nisan 1996 tarihinde alınan kararla düzenlenmiştir

1.2.3.1.2. İtalya

İtalya’da spor kulüpleri profesyonel spor kulüpleri ve amatör spor dernekleri şeklinde oluşmuşlardır. Profesyonel spor kulüpleri ile sporcular arasındaki ilişkiler 1981 tarihli ve 91 sayılı kanun ile düzenlenmiştir. İtalya Üniversite Sporları Federasyonu ise 1946 yılında II. Dünya Savaşı’ndan sonra kurulmuş, Avrupa’da en erken faaliyete geçen üniversite sporları federasyonlarından biridir.

Profesyonel spor kulüpleri ve amatör spor derneklerinin teşkilatlanma şekli bir yandan spor faaliyetlerinin gelişim göstermesine diğer yandan da sporcuların kendi aralarındaki bağı geliştirmeleri yani aralarındaki rekabet duygusunu güçlendirmeye yönelik bir şekilde düzenlenip nihai halini almıştır. İtalya’da spor kulüplerinin yapısı; genel kurul, başkan, yönetim kurulu (zorunlu organlar) ve denetleme kurulu (ihtiyaç duyulduğunda oluşturulan kurul) şeklindedir.

Spor kulüpleri Spor Teşvik Organlarına üye olanlarla birlikte temelde ülke çapında spor federasyonlarının Spor Disiplinleri Birliklerine bağlıdır. Kulüpler bu birliklerin yanı sıra okullar ve belediyelerle de ilişkiler kurmaktadır. İtalya’da spor kulüpleri, spor derneklerinin yanı sıra özel hukuk tüzel kişiliği olan spor derneği ve katılımlı limited spor kulüpleri de mevcuttur. Diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi İtalya’da da vatandaşların kulüpler aracılığıyla spora katılımı oldukça yüksektir.

İtalya İstatistik Kurumunun 2000 yılında yayımlamış olduğu raporda 8 milyondan fazla kişinin spor kulüplerine üye oldukları ifade edilmektedir. İtalya’da spor kulüplerinin yaygınlaşmasının ülke ekonomisine oldukça katkı sağladığı söylenebilir. Kulüplerin gelirlerinin büyük kısmını üye aidatları oluşturmakla birlikte gelir düzeyi genellikle yıllara göre değişiklik göstermektedir.

Günümüzde İtalya’da spor yönetiminde Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI) (İtalyan Milli Olimpiyat Komitesi) ve spor federasyonları vardır. CONI, ulusal sporu düzenleme misyonunu devlete ait kültürel miras ve etkinlikler bakanlığının gözetimi altına yürüten bağımsız bir kamu organı olup tüzüğüne göre sporun yasal düzenleyici öğelerinden biridir.⁴⁵ CONI 19 bölgede, 45 Ulusal Spor Federasyonu, 16 Spor Disiplinleri Birliği, 12 Ulusal Spor Teşvik Örgütü ve 19 onursal grubu temsil etmektedir. Bu örgütler yaklaşık olarak 95.000 kulübü bünyesinde barındırmaktadır.

İtalya’da devlet teşkilatlanması yapısı içinde spordan sorumlu herhangi bir bakanlık veya ayrı bir kamu kurumu yoktur. İtalya’da her düzeyde spor faaliyeti destek ve organize görevi, Başbakan Yardımcısının sorumluluğu altında, Bakanlık Konsey Başkanlığının izniyle, "Milli Olimpiyat Komitesi Spor Kurulları Bağlantı Ofisi" aracılığıyla yerine getirilmektedir. Milli Olimpiyat Komitesi Spor Kurulları Bağlantı Ofisi, spor olanaklarının sunulması için sıra dışı maliye uygulamalarıyla ilgili görevler için de yetkili kılınmıştır.

⁴⁵ Gül, Ç. (2008). Türk Spor Teşkilatının Sorunları Ve Yeniden Yapılanması.(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi).Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 69.

Bunun yanı sıra devletin spora ilişkin düzenleme yetkisi üç organ aracılığıyla yürütülmektedir.

1-Milli Eğitim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı; okullardaki ve üniversitelerdeki beden eğitimi dersi ve sporu teşvik etmekte ve düzenlemektedir.

2-Savunma Bakanlığı; askeri alandaki sporla ilgili faaliyetleri ve 1980 yıllarında ordudan ilişkisini kesen polis kuvvetleri sporcularına ilişkin işleri düzenler.

3-Milli Sağlık Bakanlığı ve Milli Çalışma Bakanlığı; spora ilgili tüm örgütlerin denetimini yapar ve sporcuların sağlığının korunmasına dair işleri yürütür.

İtalya’da sporda hukuk sisteminin özerkliği;

-Spor faaliyetlerinin ve yarışmalarının doğru yönetimi;

-Disiplin kuralları tarafından düzenlenmiş davranış ve ayrıca ceza ve ilgili disiplin cezalarının uygulanması;

-Şirketlerin, spor kulüplerinin ve şahısların spor federasyonlarına girişi ve üyeliği konularında kendini göstermektedir.

Spor Kulüplerine İlişkin Mevzuat

İtalya’da spor kulüpleri aşağıda belirtilen kanunlar çerçevesinde düzenlenmektedir:

-23 Mart 1981 tarihli 91 sayılı Yasa ile düzenlenmektedir.

-2002 tarih ve 289 Sayılı Yasa

-2003 tarih ve 220 sayılı Kanun hükmünde kararname ile

-2003 tarih ve 280 sayılı yasa değiştirilmiş ve düzenlenmiştir.

-1999 tarihli 242 sayılı Kanun Hükmünde Kararname

-CONİ Tüzüğü -zel Spor kanunu (Profesyonel Spor Kanunu)

Spor Kulüplerinin rgtlenme şekilleri

İtalya'da Spor Kulüpleri; profesyonel ve amatör spor kulüpleri olmak üzere iki farklı şekilde teşkilatlanmaktadır:

a) Profesyonel Spor Kulüpleri

- Limited şirketler

-Anonim şirketler

b) Amatör Spor Kulüpleri

- Tüzel kişiliği olmayan spor dernekleri

- Özel hukuk tüzel kişiliğe sahip spor kulübü

- Sermaye ve kooperatif şeklinde spor kulüpleri

Spor Kulüpleri ile Devlet İlişkisi

-Devlet ile Spor Kulüpleri arasındaki ilişkiler kanunla düzenlenir.

-Spor kulüpleri özerk bir yapıya haiz olup bu durum Devlet tarafından desteklenmektedir.

-Profesyonel spor kulüpleri spor faaliyetlerini kanunlar ve hizmet akdine göre düzenler ve uygular.

-İtalyan Özel Hukuk Sistemi içerisinde spor sektörüne yön veren genel çerçeve, farklı yapıdaki kanunların etkileşimi sonucunda ortaya çıkmıştır.

1.2.3.1.3. Hollanda

2018’de 17.8 milyon nüfusa sahip Hollanda’da, 90 spor federasyonu bulunmakta olup 34 bin civarında aktif spor kulübü etkinlik göstermektedir. Ülkedeki spor politikaları Sağlık, Refah ve Spor Bakanlığının sorumluluğu altındadır.

The Netherlands Olympic Committee, Netherlands Sports Confederations (NOC*NSF) (Hollanda Olimpiyat Komitesi, Hollanda Spor Federasyonu) ülkedeki spor faaliyetlerinin sürdürülmesinden sorumludur. Bu örgütlerin amaçları sporun gelişerek daha geniş kitlelere ulaşması, sportif örgütlerin yaygınlaşması, suçun önlenmesi, madde bağımlılığının azaltılması ve spor politikalarının ülke menfaatlerine hizmet etmesi olarak gösterilebilir.

Ülkedeki 12 ilde İl Spor Komiteleri bulunmaktadır. Bu spor komiteleri ile ildeki spor aktivitelerine finansal kaynak, tesis imkânları, idari destek ve personel yardımı yapılır. Taşra yapılanmaları, merkezi yapıya nispeten tamamlayıcı rol üstlenmekte ve yapılanmaları merkezi politikaların etrafında şekillenmektedir. Ülke genelindeki 650 sivil toplum örgütü ise spordaki ihtiyaçları karşılamak ve sporun gelişmesi için finansal destek sağlamaktadır. Bu örgütlerin sağladığı yardımlar spor için yüksek önem taşımaktadır. Bu sivil toplum örgütlerine; Katolik Sporları Federasyonu, Hristiyan Sporları Federasyonu ve Kültürel Sporlar Federasyonu örnek gösterilebilir. Bunların yanında engelli federasyonları için de bir şemsiye örgüt bulunmaktadır.

Hollanda Olimpiyat Komitesi ve Spor Federasyonları 1993 yılında birleştirilmiş ve ülkedeki organize sporu temsil eder hale getirilmiştir. Ülkede spor politikası ise 1994 yılında oluşturularak uygulanmaya başlanmıştır. Her yıl spor faaliyetlerine yaklaşık olarak 63 milyon Euro, paralimpik oyunlara ise 2.5 milyon Euro harcanmaktadır.

Günümüzde spor organizasyonlarının seviyelerini muhafaza edebilmeleri, gelişmelere ayak uydurabilmeleri ve kendilerini ileriye taşıyabilmeleri için sporda profesyonel bir araştırma sisteminin var olması önemlidir. Bu sebepten dolayı spor, araştırmalarda profesyonelliği ön planda tutan ve kalite standartları konusunda uzmanlaşmış olan özel sektörden ilham alabilir. Hollanda'daki spor yöneticileri de bunu fark etmiş ve 2005 yılında birtakım davranış kuralları belirlemişlerdir. Bu kurallara göre benimsenen davranış kodları “İyi Spor Yönetim Kodu” olarak tanımlanmıştır. Hollanda'da bulunan spor federasyonları da üyelerine en iyi şekilde hizmet götürmek için bu kuralları kabul etmişlerdir. Bunlar aday ve atama işlemleri, yürütme, politika yapma arasındaki ayırım, denetleme ve uygulama görevleri, yönetime ait görev, yetki ve sorumluluklarının tanımlanması, genel kurul denetim görevleri gibi detayları içeren 13 öneriden oluşan kodlar olup genel düzenlemeler içermektedir. Aynı yıl içerisinde NOC*NSF'ye bağlı bulunan 72 spor federasyonunun oy birliğiyle bu kodları onaylamasının sonucunda kodlar uygulanmaya başlanmıştır. Bu kodların kabul edilmesindeki diğer amaçlar ise gelişmeleri takip etmek, idari anlamdaki düzenlemeleri değerlendirmek ve üzerlerine yenilerini eklemek olarak belirtilebilir. 6 grup ve 13 maddeden oluşan bu kodlar; 72 spor federasyonundan 26'sı tarafından kabul edilmiştir.

2008 yılına gelindiğinde, federasyonlar “İyi Spor Yönetim Mevzuatı”na göre bir(düşük), iki(orta) ve üç(yüksek) yıldız olarak değerlendirilmiş ve federasyonların yaklaşık üçte ikisi tek yıldız alabilmiştir. Tek yıldız alabilen federasyonlara araştırmalarını sürdürerek kendilerini geliştirmeleri tavsiye edilmiştir. Hiç yıldız alamayan federasyonlara ise diğer federasyonlar ile birleşmeleri önerilmiştir. Asgari düzeyde bir idari yönetime ve kalite seviyesine sahip olmadığı düşünülen bu federasyonlara devlet yardımı azaltılmış ancak tamamen de kesilmemiştir. Bu uygulama sayesinde NOC*NSF, üye federasyonların finansal özerkliklerini ihlal etmeden yönetimleri konusunda kendilerini geliştirmelerini tavsiye etmeyi başarabilmiştir.

1.2.3.1.4. Fransa

Fransa, diğer ülkelere göre çok daha müdahaleci bir mevzuata sahip bir ülkedir. Ülke sporu, tüzük tarafından belirlenen ve yönlendirilen bir temel üzerinde varlık göstermektedir.⁴⁶

Fransa’da spor faaliyetleri kamu ve özel kuruluşlar aracılığı ile yönetilmektedir. Bu ikili yapı, hem siyasal hem de finansal yönden ortak yönetim anlayışını beraberinde getirmektedir. Bu durumun sporun özerk kalması konusunda olumsuz bir etkisi bulunmamaktadır.

Fransa’da devlet sporu kamu görevi olarak değerlendirmekte, ayrıca gelişmesi ve sporsal faaliyetlerinin kurumlaştırılması için sporun işleyişini güvence altına almaktadır. Bu sebeple devlet sporun düzenlenmesi, kontrolü ve spor politikalarının yürütülmesinden sorumludur.

Fransa’da spor kanunlara göre yürütülmektedir. 2000 yılında yapılan kanun değişikliği ile sporun yasal çerçevesi çizilmiştir. Bu yasa ile devlet ve spor faaliyetleri arasındaki iş birliğinin altı bir kez daha çizilmiştir. Fransa spor alanında müdahaleci düzenleme örnekleri sergilemekte ve bunun sonucu olarak spora ilişkin yasalar, hükümet ile spor hareketi arasındaki ilişkiyi kolaylaştırmaktadır. Fransa’da son değişiklik 2003 yılında, spor ve beden eğitiminin yaygınlaştırılmasına ilişkin olarak yapılmıştır.

Sporu düzenleme görevi, sporun bir kamu hizmeti yönünde gelişmesi sonucunda spor federasyonlarına verilmiştir. İctihat hukuku ile tanımlanan bu kamu yararına yürütülen görev, daha sonra 1975 ve 1984 tarihli yasalarla tanınmış ve genişletilmiştir. 1984 tarihli yasa, 2000 yılında tekrar düzenlenmiş ve devlet onaylı spor federasyonlarının, devlet hakları üzerinde yetki alanlarından ayrılmasını sağlamıştır.

⁴⁶ Bozkurt Alvurdu, E. (2018). Avrupa Birliği İlkeleri Çerçevesinde Spor Federasyonlarında İyi Yönetişimin Uygulanabilirliği.(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 41.

Günümüzde Fransa'da bulunan federasyonlar temsil ettikleri spor dallarını hükümet dışı bir organizasyonla yönetmek ve temsil etmek amacıyla özerklik onayı almış ve bağımsız hale gelmişlerdir.

Fransa'da federasyonlar devlet tarafından onay alma değerlendirmesine göre ikiye ayrılmaktadır: İlk olarak yalnızca devlet tarafından onay almış ve kamu hizmeti faaliyetinde yer alabilen federasyonlar, ikinci olarak da kendilerine yetkiler tanınmış ve kendi disiplinlerinde geniş kapsamlı imtiyazlara sahip federasyonlardır. Federasyonların tümü devletin yetkili organları tarafından onaylanmış veya yetkilendirilmiş olduklarına bakılmaksızın devlet kontrolü altındadır.

Fransa'da sporun kamu hizmeti olarak değerlendirilmesi ve spora kamu fonlarının tahsisi, devlete federasyonların politikalarının belirlenmesinde söz hakkı vermektedir. Devlet bu sebeple, spor federasyonlarına amaç sözleşmeleri aracılığı ile teknik çerçeveleri çizerek destek vermektedir.

Fransa'da spor federasyonlarının yapısal gelişimi halen devam etmektedir. 1984 tarihli Spor Kanunu'nu 6 Temmuz 2000 tarihinde yeniden düzenlenerek devlet izninden yararlanan federasyonların, devlet hakları üzerinde yetki alanlarından ayrılmaları sağlanmıştır. Bugün Fransa'da spor federasyonlarının bir bölümü özerklik onayını alarak, spor dallarını hükümet dışı bir yapıya dönüştürerek yönetmek ve temsil etmek ile bağımsızlıklarına kavuşmuşlardır. Fakat devlete bağlı olan spor federasyonları, her yıl imzalanan mantık anlaşmaları ile devletin 2000 yılı itibariyle sayısı 1653 olan teknik kadrosundan ve bilgi ve gelir kaynaklarından faydalanırlar.

Amaç sözleşmeleri gelişim süreci, yapılan her olimpiyat oyunundan sonra ilgili federasyon tarafından gerçekleştirilen ciddi bir çalışma sonucu federal strateji, hedef, öncelik ve araçların gelecek dört yıl için tanımlanmasına dayanır. Her yıl ilgili bakanlık federasyonların bulundukları taahhütlerin yerine getirilip getirilmediğini değerlendirir. Devlet ile spor federasyonları arasındaki mali iş birliği amaç sözleşmeleri ile sağlanır. Devlet onayını almış spor federasyonları, amaç sözleşmeleri ile kararlaştırılan şartlarla devletten finansal yardım ve ücreti devlet tarafından karşılanan personel desteği alabilirler. Sonuç olarak Fransa'da

spor federasyonları, kendi spor dallarıyla ilgili alanlarda özerk olmalarına rağmen devlet denetimine tabidirler ve bu denetimin sonucu olarak dört yılda bir yetkileri gözden geçirilip değerlendirilmektedir.

2003 yılında spor federasyonlarıyla çeşitli amaçları gerçekleştirmek için yapılan anlaşmalar doğrultusunda Spor Bakanlığı 92 Milyon Euro harcamıştır. Yapılan 4 yıl süreli anlaşmalarla sporu her alanda geliştirmek hedeflenmiştir. Bu anlaşmalara göre federasyonların desteklenmesi ve finanse edilmesinin diğer nedenleri; istihdamı teşvik etmek, gençlerin ve kadınların spor faaliyetlerine katılımını arttırmak, genel sağlığın korunmasını sağlamak, doping ile mücadele ve spor entegrasyonunu geliştirmektir. Mali kaynaklara ek olarak yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde 1671 idari personel sağlanarak takviye yapıldığı bilinmektedir ve personellerin mali yükünü doğrudan devlet üstlenmektedir. Yapılan bu çalışmanın amacı, Fransız Spor Bakanlığının sporsal politikalarını hayata geçirirken belli bir profesyonellik ve uyum hedefini yakalamasını sağlamaktır.

Devlet spor faaliyetlerine kendi bütçesinden ve Ulusal Spor Kalkındırma Fonu vasıtasıyla finansal destekte bulunmaktadır. Devlet bütçesinden takriben %0,2'lik bir harcama yapılarak büyük spor tesisleri ve spor faaliyetlerinin düzenlenmesi sağlanmaktadır. Bunun dışında Ulusal Spor Kalkındırma Fonu'ndan (spor bahisleri, at yarışları ve alkollü içecekten alınan vergilerden) ulusal ve bölgesel seviyede hem kitle hem de elit spor dalları için ayrılmaktadır. Okullardaki spor faaliyetleri için de devlet, eğitim sistemi bütçesinden spora pay ayırmaktadır. Yalnızca 2004 yılında devlet bütçesi ve ulusal fondan yaklaşık olarak 395 milyon Euro tutarında mali kaynak sağlanmıştır. Bunun dışında ise bölgesel kurumların profesyonel spor kulüplerine mali yardım sağlaması kanunen yasaktır.

Kamu kurumları ile spor organizasyonları arasındaki iletişim Ulusal Konsey'de sağlanmaktadır. Bu konsey, Ulusal Spor Kalkındırma Fonu'nun idaresinden sorumlu olup bakanlık ve spor organizatörlerinden katılacak eşit sayıdaki temsilcilerle oluşmaktadır ve 1979 yılından itibaren görev yapmaktadır. Fonların tahsis edilmesi ve harcanması gibi kararlar ise her zaman hükümetin tasarrufunda olmakla beraber, kamu – özel spor ortakları tarafından müşterek olarak yerine getirilmektedir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Eğitim Bakanlığı fiziksel ve sportif aktiviteden sorumludur. Gençlik ve Spor Bakanlığı tüm yaş gruplarına hitap eden her çeşit sporun tanıtım-teşviki, devlet desteğinin sağlanması ve denetlenmesi, profesyonel-amatör sporcular için çeşitli imkânlar sunmaya kadar geniş bir alandan sorumludur. Bu sorumluluk Bölge Gençlik ve Spor Ofisleri aracılığıyla yerine getirilmektedir. Eğitim Bakanlığı ise beden ve spor eğitimini sağlamakla görevlidir. Yerel bazda ise toplum temsilcileri ve belediye spor servisi gibi organlar ile spor faaliyetlerinin düzenlenmesi ve organizasyonların yönetilmesi sağlanmaktadır. Fransız Milli Olimpiyat ve Spor Komitesi (CNOSF) bünyesinde barındırdığı 80 spor federasyonu ile beraber hareket eden tek kurumdur ve bu yönüyle kamu kurumlarıyla ilişkilerde etkin temsil sağlanmaya çalışılmaktadır.

1.2.3.1.5. Almanya

Alman Anayasasında doğrudan spora özel bir hüküm bulunmamakla beraber federal seviyede de spora özel bir düzenleme bulunmamaktadır. İl anayasalarının büyük çoğunluğunda ise sporun tanıtımı kamusal bir hedef olarak tanımlanmıştır.⁴⁷

Alman spor federasyonları spor dernek ve federasyonlarının piramit şeklinde yapılanması yoluyla ayrışmaktadır. Bu federasyonlar, Alman Medeni Kanunu'na göre dernek statüsüne sahiptirler.⁴⁸ Bahsedilen piramitlerin kurumsal yapısı şu şekildedir: Bir spor derneğinin kurulması, bu spora ilgili üyelerin birleşmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda bu dernek yerel bölge federasyonlarının özel alanına üyedir. Söz konusu bu bölgedeki federasyon dalları ise ilgili federasyon dalına üyedir. Farklı spor alanlarının eyalet spor federasyonları ise o bölgenin federasyonlar birliğinde birleşmektedir. Bu yapıya katılım eyalet sınırları ile kısıtlıdır. Eyalet federasyon dalları ise bunlar dışında kendi alanları ile ilgili çatı federasyonların üyesidirler.

Spor federasyonlarına dair bir diğer önemli ve ayırt edici özellik olarak ise tek yer prensibi gösterilebilir. Bu prensibe göre DOSB Katılım Kuralları § 4 b.

⁴⁷ Bozkurt Alvurdu, E. (2018). Avrupa Birliği İlkeleri Çerçevesinde Spor Federasyonlarında İyi Yönetişimin Uygulanabilirliği.(Yayınlanmış Yüksek Lisan Tezi). Gazî Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.37.

⁴⁸ Vieweg, K. (2010). Spor Hukukunun Büyüsü. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 1, S. 1, s. 4.

2 ile uluslararası çatı federasyonlar ve İOC'nin kurallarının birbirleri ile ilişkisinden her bir alan için sadece bir çatı federasyon DOSB'a katılabilecektir. Böylelikle her spor federasyonu kendi alanı üzerinde hem yer hem de konu anlamında bir tekel hakkına sahip olacaktır. Böylece olası yetki sorunlarının da önüne geçilmiş olacaktır.

Federal anlamda ve üst düzey sporlar için sorumluluk Federal İçişleri Bakanlığı'ndadır. Bakanlık, federal yönetim içindeki ve eyaletlerdeki spor faaliyetlerini koordine eder. Bütün teşvik ve tanıtımlar hükümet bütçesinden yapılır. Spor faaliyetlerinin ve spor organizasyonlarına katılımın teşviki ise eyalet valilerine aittir. Almanya'da kamu idaresi ile spor idaresi bütüncül olarak etkileşim içerisinde. Özerk spor örgütleri sporun başlıca sorumlusu olmakla beraber devlet tarafından birçok konuda desteklenmektedir. Anayasa hukukunca federasyon özerkliği, Alman Anayasası 9. maddesinin 1. fıkrasında yer alan örgütlenme serbestisinin bir parçasıdır ve Avrupa hukukunca Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi 12. madde 1. fıkra ile güvence altına alınmıştır. Almanya'da spor yönetiminin özerk bir yapıya sahip olmasının temelinde, Alman Anayasası'nın derneklerin özerk biçimde çalışmasını önemli bir ilke olarak kabul etmesi gösterilebilir.

Sporun yönetimini üstlenen ve özerk yapıdaki federasyonlar, eyalet düzeyinde ya da ulusal düzeyde çalışırlar. Eyalet düzeyindeki federasyonlar, sorunlarını kendi iç disiplinleri içerisinde çözebilen bir yapıdadır. Sporun yönetmekle görevli örgütler, ilişkilerini ve sorumluluklarını kendileri belirler ve düzenler, aynı zamanda karar alma konusunda da bağımsızdırlar. Özerk yapı, devletin sporu teşvik etmesini, devlet-sektör işbirliğini ve ortaklığını ön şart olarak kabul etmiştir. Devlet, bir bütün olarak sporun ana sponsorudur ve merkezi yapının, yerel yöneticilerin ve federasyonların sağladığı mali kaynaklar, özel sektör-medya tarafından sağlanan kaynaklardan çok daha fazladır. Kar amacı gütmeyen kulüplerin vergiden muaf tutulması da bu desteğin delili niteliğindedir.

Hükümet yetkilileri, yapılan yardımların yerinde kullanılıp kullanılmadığını denetleme yetkisine sahiptir. Bazı alanlarda, devletin katkısı spor organizasyonunun tüm gelirinin yaklaşık %80'inden fazlasını oluşturmaktadır. Eğer bu kaynaklar yerinde kullanılmaz ise, sorumlular spor organizasyonu için

aktarılan para miktarını geri ödemekle yükümlü kılınır. Ayrıca vergi kanunlarında da, kâr amacı gütmeyen spor organizasyonlarının şirket vergisi, harçlar, arazi ve veraset vergileri gibi yükümlülüklerden muaf tutulduğu görülmektedir. Bağışlar da kulüplerin gelir vergisinde indirim yapılmasını sağlamaktadır.

Organize sporun sorumluluğu ise öncelikle Alman Spor Konfederasyonu (DSB), Milli Olimpiyat Komitesi (NOK), milli ve bölgesel spor yönetim organları, ülke sporları konfederasyonları gibi sivil örgütlerin sorumluluk kapsamındadır. Bu sivil örgütler, sorumluluklarındaki spor aktivitelerinin organizasyonunu ve yönetimini sağlarlar. Konfederasyonun üye organizasyonların teknik ve mali özerkliğine saygı duyması önemli bir husustur. Spor organizasyonlarının büyük çoğunluğu, Sivil Alman Yasası'nın dernek hükümlerine göre işlemektedir ve Almanya bu konuda müdahaleci olmayan bir spor mevzuatına sahiptir. Federal hükümet, bu bakış açısını spor faaliyetlerini hayata geçirmek için temel ilke olarak benimsemiştir. Spor hareketinin özerk yapısına ihtiyaca göre yardımlaşma, ortaklıklar ve işbirliği yapma gibi hususlar gölge düşürmemektedir. Bu bakış açısının nedeni, sporun yaygınlaşmasında tüm spor otoritelerinin eşit rol oynamasını sağlamaktır.

Alman Spor Federasyonu jimnastik ve spor örgütlerinin şemsiye kuruluşudur. Bu federasyonun amacı; gerekli ortak ihtiyaçların koordine edilmesi, üye yapıların devlet karşısındaki çıkarlarının savunulması ve temsiline sağlanması olarak özetlenebilir. Eyalet spor federasyonları, ulusal spor federasyonları ile destek kurumları bu federasyonun üyeleri arasında gösterilebilir. Bu örgüt içerisindeki üyeler de özerk niteliklerini korumaktadır. Alman Spor Federasyonu, üye kuruluşların örgütsel, mali ve teknik alanlardaki özerk yapısını kabul etmektedir.

Almanya'da futbol organizasyonları, Alman Futbol Federasyonu (DFB) ve Bundesliga ortaklığıyla düzenlenmektedir. Bu iki yapı, "Grundlagen Vertrag" adlı sözleşme ile birbirine bağlı hale gelmiştir. DFB yönetimi; Alman Şampiyonası, DFL ve Bundesliga'yı organize etme yetkisini veren yapıdır. Öte yandan iki ligde 18'er takımın yer aldığı toplam 36 profesyonel kulüpten oluşan bir federasyon vardır. Bu iki federasyon arasında çeşitli farklılıklar vardır. Bunlardan en önemlisi DFB'nin kâr amacı gütmeyen bir organizasyon olması

olarak gösterilebilir. Bundesliga ise kâr elde etmeye yönelik olarak kurulmuştur. Bu ikili yapı sayesinde Alman profesyonel futbolu, Bundesliga tarafından düzenlenen ancak Alman Futbol Federasyonu ve spor yargısı tarafından desteklenen bir organizasyon haline gelmiştir. Hakemlerin yöneteceği maçların belirlenmesi DFB'nin görevidir ve kulüpler DFB'nin görevine karışmazlar.

Sonuç olarak dernek statüsünde bulunan federasyonlar, kendi kurallarını koyma ve kendi alanlarıyla ilgili düzenlemeler yapma yetkisine de haizdir. Bu sebeptendir ki federasyonlar; kural koyma, koyduğu kuralları uygulama ve sektörde bulunanlara ceza verme yetkilerine sahiptir. Sporun içerisindeki kimselerin ise bu kurallara uyma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu geniş yetkinin koşulu ise uluslararası spor camiasının bir parçası olma niteliğini taşımaktadır. Dernek statüsündeki özel hukuk tüzel kişilerine kamu hukukuna tabi olmamalarına rağmen kural koyma yetkisi verilmiştir. Bu federasyonların da devlet organlarına ve hukukun üstünlüğü ilkesine saygı göstermesi, Alman Anayasası'nın çizdiği çerçevenin dışına çıkmaması gerekmektedir. Diğer taraftan devlet de federasyonların özerk olarak kendi kendilerini yönetme hakkına saygı göstermektedir ve bu husus anayasal olarak teminat altındadır.

Yukarıda spor teşkilatları ve federasyonların yapılarını incelediğimiz ülkelerde genel olarak federasyonlar özel-özerk bir yapıya sahip olmakla birçok konuda devlet ile etkileşim halindedirler. Ülkemizde de benzer bir durum olmakla birlikte federasyonların ve kulüplerin gelirlerin büyük çoğunluğunun devlet tarafından finanse edilmesi özerkleşme sürecini engellemektedir. Bu nedenle sporun gelişmesi ve federasyonların özerkleşmesi sürecinde idari, mali ve hukuki yapısal değişikliklerin yapılması, bir kısım vergi muafiyetlerinin tanınması, alt yapı ve tesis yatırımlarının artması ve özellikle sponsorluk kültürünün gelişmesi büyük önem taşımaktadır.

2. BÖLÜM

SPOR FEDERASYONLARININ HUKUKİ STATÜSÜ

2.1. Kişi ve Tüzel Kişi Kavramları

Kişi; gelişen, olgunlaşan ve medenileşen sosyal bir varlığı temsil eder. Hukuk düzeninde kişi hak ve borçlara ehil olan ve hukuki ilişkilerde taraf sıfatına sahip hukuk öznesidir.⁴⁹

Hukuk düzeninde kişi olarak kabul edilmenin bir takım hukuki sonuçları vardır.

- Hukuki sonuç elde edebilmek için irade beyanında bulunabilir.
- Hak sahibi olabilir ve kendisini borç altına alan hukuki işlemlerde bulunabilir.
- Mülkiyet hakkına sahip olabilir mülkiyetinde bulunan malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisini kullanabilir.
- Mahkemelerde taraf ve dava ehliyetine sahiptir.
- Kusurlu ve kusursuz sorumluluğunun doğduğu hukuki işlem ve fiillerden dolayı mal varlığıyla sorumludur.
- Suç teşkil eden fiillerden dolayı cezai sorumluluğa sahiptir.

Kişiler hukuki anlamda; “gerçek kişiler” ve “tüzel kişiler” olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir.

⁴⁹ Serozan, R. (1994). *Tüzel Kişiler*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 13.

a) Gerçek Kişi

Gerçek kişiler insanlardır. Dünya üzerinde yer alan tüm gelişmiş hukuk sistemleri din, dil, renk, ırk, cinsiyet vb. ayırımı tabi tutulmadan tüm insanların kişi olarak kabul görmesi düşüncesini benimsemişlerdir.

İnsanların sahip oldukları hak ehliyeti, sağ olarak dünyaya gelmek şartıyla ana rahminde başlamakta ve doğumun gerçekleşmesiyle kişilik sahibi olmaktadır.⁵⁰

b) Tüzel Kişilik

Medeniyet ve kurumsallaşmayla beraber kişi birçok amaç için diğer insanlarla maddi, manevi kaynak paylaşımında ve yardımında bulunmaya ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaç çerçevesinde bir araya gelinmesi de bazı gereklilikleri beraberinde getirir. Bu gereklilik, düzenin sağlanabilmesi, hakların korunabilmesi ve farklılıklardan doğan sıkıntıların topluluğun devamlılığına zarar vermemesi açısından bazı kurallara uyma mecburiyetidir. En etkili ve yaptırım gücü yüksek olan kurallar ise hukuki düzenlemelerdir.

Hukuksal olarak kişi, borca ve hakka sahip olan varlıkları temsil eder. Günümüzde hukukta gerçek kişiler dışında kabul edilen, fiziki olarak varlığı bulunmamakla beraber kurumsallaşmış ve hak sahibi toplulukların varlığı mevcuttur.

Tüzel kişi kavramı ise; bir kişinin ömür süresince meydana getiremeyeceği, sadece kendi imkân ve zamanıyla gerçekleştiremeyeceği hedeflerin devamlılığını ve bağımsızlığını sağlamak amacıyla gelişen sistemlerin hukuksal olarak tanınması sonucunda ortaya çıkmıştır. Bir hedef için birçok kişinin imkânlarını birleştirmesi ve bunun devamlılığını garantileme isteğiyle vâir olmuştur. Bir başka anlatımla “tüzel kişiler ortak bir gayeyi sürekli gerçekleştirme amacıyla örgütlenen kişi ya da mal topluluklarıdır.”⁵¹

⁵⁰ Çağlayan, R. (2016). Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı Ve Kısıtları. *Uyusmazlık Mahkemesi Dergisi*. C.7, s. 376.

⁵¹ Oğuzman, K. ve Seliçi Ö. (1988). *Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Yayınları, s. 105

Bunlara dâhil olarak; tüzel kişilik terimi şunu da ifade eder, insanların sayısız menfaat, istek ve gereksinimlerini gerçekleştirebilmek amacıyla topluluklar kurarak bir araya geldikleri, sosyal, ekonomik ve teknik ihtiyaç ve gelişmelerin hukuk düzeninde topluluk adıyla hak süjesi olarak tanınmasıdır. Kişiler amaç etrafında buluşarak sözleşme akdedebilir ve var olan imkânlarını birleştirmek adına bir araya gelebilirler.

Bu tanımların yanı sıra; dernek, şirket, vakıf ve kurum kavramları ortaya çıkmaktadır. Dernek ve şirket adı verilen topluluklar amaç etrafında toplanıp başlı başına bir varlığa sahip kişiler tarafından oluşurken vakıf ve kurumlar ise; bağımsız varlık sahibi olup belirli ve sürekliliği sağlanabilir bir amaca özgülenmiş mal topluluklarıdır.

Tüzel kişi olarak kabul edilen vakıf ve dernekler kişisel ve sosyal açıdan ciddi bir öneme sahiptir. Kişisel çabalar birlik ve beraberlikle diğer unsurların birleşmesi sağlandığı zaman toplumsal faydalar ortaya çıkar. Devletin yerine getirmesi gereken hastalıkla, yoksullukla mücadele, hayvan, çocuk, engelli ve yaşlı gibi toplumun desteğe ihtiyaç duyan kesimlerinin hakkını korumak gibi yükümlülüklerini paylaşarak ve yardımda bulunarak kolaylaştırma gibi işlevleri önemlidir. Tabi ki bu toplulukların kişilerin menfaatine yönelik kurulduğu unutulmamalıdır ve bu topluluklar yetkilerini kötüye kullanmamaları açısından gerekli denetimlere tâbi olmalıdır.

Sporun tüzel kişi sùjelerinden bahsedecek olursak başta; Spor Genel Müdürlüğü, Spor Federasyonları, Uluslararası Federasyonlar, Spor Tahkim Mahkemesi, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nden bahsedebiliriz.

Bazı haklar yalnız tüzel kişilik yani topluluklara ait şekilde oluşturulmuştur. Bunlar birincil veya ikincil yetki (tali) olarak karşımıza çıkabilir. Bu haklardan kişiler yararlanamaz. Bu hakları kısaca şöyle sıralayabiliriz;

- Üyelikten çıkarma hakkı
- Aidat isteme hakkı
- Statü değişikliği yapma hakkı
- Derneklerin kendini feshetme hakkı
- Dernek tüzüğüne aykırı hareket edenleri cezalandırma hakkı.

Hukuk düzeninde tüzel kişiler düzenlenen ilişkilerin özellik ve taraflarına göre ikiye ayrılır: “özel hukuk tüzel kişileri” ve “kamu hukuku tüzel kişileri” şeklinde iki başlık altında incelenebilir.

2.1.1. Özel Hukuk Tüzel Kişiliği

Özel hukuk normları çerçevesinde konumlandırılmış ve bu normlar çerçevesince faaliyetlerini yürüten tüzel kişilere özel hukuk tüzel kişileri denir. Bir başka ifade ile “Özel hukuk tüzel kişileri özel hukuk kurallarına göre kurulan ve faaliyetlerini bu normlar çerçevesinde yürüten tüzel kişilerdir.⁵² Özel hukuk tüzel kişilerinin kamu otoritesini kullanma yetkileri olmayıp bunlar özel girişim ve gayretler sonucu hukuk çevresinde faaliyet gösterirler. Özel hukuk tüzel kişilerine ait bazı ayırıcı özellikler mevcuttur. Öncelikle özel hukuk tüzel kişilerinin üst düzey yetkileri olmamaktadır ve eşitlik ilkesine tabiidirler. Bu tüzel kişiler, kurumun kuruluşuna önderlik etmiş gerçek kişiler tarafından kurulmakla beraber sona erdirileceği zaman da bu gerçek kişilerin irade ve reyleriyle sona erdirilirler. Son olarak hayır ve yardım faaliyetleri ve kâr elde etmek gibi kişisel çıkarları gerçekleştirmek gayesiyle oluşturulurlar. Bazıları kişisel kâr amacı güderken, bazı oluşumlar kâr amacı gütmazler. Bu ayrım ışığında özel hukuk tüzel kişilerini ise; kişi toplulukları ve mal toplulukları olarak ikiye ayırabiliriz.

Kişi toplulukları; ortak bir amaca yönelik bir araya gelmiş kişilerin toplamından oluşur. Bunlardan bazıları kar elde etmek amacı çerçevesinde

⁵² Çağlayan, R. (2016). Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı Ve Kısıtları. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*. C.7, s. 376.

kurulurken bazıları kültürel, eğitim, hayır işleri vb. amaçlar çerçevesinde oluşturulmaktadırlar. Örneğin; ticari şirketler, dernekler gibi.

Mal toplulukları ise; belli bir mal varlığının devamlı surette gerçekleştirilecek ortak bir amaca tahsis edilmesi suretiyle oluşur. Başka bir anlatımla “Mal toplulukları (*institution*), ortak bir amacın devamlı bir surette gerçekleştirilmesi amacıyla, belli bir mal varlığının bu amaca özgülenmesi(tahsis edilmesi) suretiyle oluşan tüzel kişilerdir.⁵³ Buna örnek olarak vakıfları verebiliriz.

Özel hukuk tüzel kişiler arasında sayabileceğimiz bazı kuruluşlar şunlardır;

- Limited Şirket
- Anonim Şirket
- Kollektif Şirket
- Komandit Şirket
- Dernekler
- Vakıflar
- Kooperatifler

2.1.2. Kamu Hukuku Tüzel Kişiliği

Kamu hukuku kurallarına dayanarak kurulmuş, bu kurallar dâhilinde faaliyetlerini sürdüren tüzel kişilere kamu hukuku tüzel kişileri denir. Başka bir ifade ile “*Kamu hukuku tüzel kişileri, kamu otoritesini temsil eden, kamu hukukundan doğan üstün hak ve yetkilere sahip kanunla veya kanunun açıkça*

⁵³ Çağlayan, R. (2016). Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı Ve Kısıtları. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*. C.7, s. 377.

verdiği yetkiye dayanarak idarî kararlar kurulan tüzel kişilerdir”.⁵⁴ Bu tanım çerçevesinde kamu hukuku tüzel kişilerinin temel özelliklerini de şöyle sıralayabiliriz;⁵⁵

- *Kamu hizmeti ve kamu yararı amacı*
- *Düzenleme yetkisi*
- *Tek taraflı işlem yapabilme*
- *İşlemlerinin icraîliği*
- *Hukuka uygunluk karinesi*
- *Re’sen icra yetkisi*
- *Mülkiyet hakkına müdahale yetkisi*
- *Yükümlülük getirme*
- *Muafiyet hakkı*
- *Mallarının statüsü*
- *Personelinin statüsü*
- *Sözleşme hürriyeti*
- *İdare hukuku ve idarî yargı.*

⁵⁴ Öztan, B. (2001). *Tüzel Kişiler*. Ankara: Vedat Yayıncılık, s. 11.

⁵⁵ Akyılmaz, B., Sezginer, M. ve Kaya, C. (2011). *Türk İdare Hukuku*. Ankara. Savaş Yayınları, s. 80.

Kamu hukuku tüzel kişilerini de tıpkı özel hukuk tüzel kişileri gibi kendi içinde iki kısımda inceleyebiliriz; kişi topluluğu kamu tüzel kişileri ve mal topluluğu kamu tüzel kişileri.

Kişi topluluğu şeklindeki kamu tüzel kişileri; ortak bir amaca yönelik olarak bir araya gelmiş kişi topluluğuna kamu hukuku hükümlerine göre kişilik verilmesiyle oluşur. Bunlardan bazıları şunlardır;

- Belediyeler
- İl Özel İdaresi
- Devlet ve mahalli idareler
- Meslek kuruluşlarının kamu kurumu niteliğinde olanları.

Mal topluluğu şeklindeki kamu tüzel kişileri ise; belli bir mal ve hizmet topluluğuna kamu hukuku hükümleri uyarınca kişilik verilmesiyle oluşur. Bunlardan bazıları şunlardır;

- TODAİE
- TUBİTAK
- TÜBA
- TRT
- TSE
- Kamu İktisadi Teşekkülleri
- Üniversiteler
- Ziraat Bankası
- Türkiye Teknoloji Enstitüsü

Anayasanın 123. maddesi “ İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur.” hükmünü havidir. Buradan yola çıkarak bir kişi veya mal topluluğunun kamu tüzel kişiliğini haiz olup olmadığını anlamak için öncelikle yasal nitelemeye bakacağız, fakat yasal bir düzenleme ile tüzel kişiliğin niteliği belirtilmeyen durumlarda bir takım ölçütler göz önünde bulunularak bir tespitte bulunulabilir.

Tüzel kişinin “Kuruluş Şekli” ve “Yetkilerin Niteliği” dikkate alınarak kamu tüzel kişiliğine haiz olup olmadığının tespiti yapılabilir.⁵⁶

2.2. Kamu Tüzel Kişiliği ve Özel Hukuk Tüzel Kişiliği Özelliklerinin Karşılaştırılması

- Kamu hukuku tüzel kişilerinin amacı kamu imkânlarıyla kamunun yararı ve toplumun faydasını gözeterek hareket etmek iken, özel hukuk tüzel kişilerinin amacı kişisel çıkarları gözeterek şirket veya kurumun faydasına çalışmaktır.
- Kamu hukuku tüzel kişilerine ait olan mal varlıkları kamunun malı kabul edilirken özel hukuk tüzel kişilerine ait mallar için bu söz konusu olmamakla beraber yatırım ve ortaklık konusunda emeği geçenlere aittir, miras edinme gibi hakları da mevcuttur.
- Kamu hukuku tüzel kişilerine ait kurumların sonlandırılması kanuni işlem gerektirirken, özel hukuk tüzel kişilerine ait kurumların sonlandırılması tamamen iradidir.
- Kamu hukuku tüzel kişileri kurumun statüsünü değiştirmekte irade sahibi değilken, özel hukuk tüzel kişileri faaliyet alanlarına uygun şekilde statülerini değiştirmekte irade gösterebilirler.

⁵⁶ Çağlayan, R. (2016). Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı Ve Kıstasları. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*. C.7, s. 384.

- Kamu tüzel kişileri, kendilerine verilen görev ve yetkiler kapsamında yönetmelik, genelge, genel emir, adsız düzenleyici işlemlerde bulunabilir iken özel hukuk tüzel kişilerinin bu yetkileri bulunmamaktadır.
- Kamu tüzel kişilikleri yaptıkları hukuki işlemler hukuka uygunluk karinesinden yararlanıp hukuka aykırılığı mahkemece tespit edilene kadar hukuka uygun sayılır.
- Kamu tüzel kişileri kendilerine yasal çerçevesinde sunulan sınırlar içerisinde vergi ve mali yükümlülüklerden bağıştıktır.
- Kamu tüzel kişileri kamu hizmetini yerine getiren ajanları yarışma ve liyakat esaslarına göre seçerken özel hukuk tüzel kişileri sözleşme özgürlüğü çerçevesinde kimin ile çalışacağı konusunda serbesttir.
- Kamu tüzel kişileri ajanları görevlerinden dolayı suç teşkil eden fiillerinden dolayı yargılanmaları özel bir usule tabi iken özel hukuk tüzel kişi çalışanları Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine tabidir.
- Kamu tüzel kişileri görev ve yetkileri çerçevesinde karşı tarafın iradesine bakılmaksızın onun hakkında hukuki sonuç doğuran işlemlerde bulunurken özel hukuk tüzel kişileri karşı tarafın iradesi çerçevesinde hukuki işlem yapabilir.

Tüm bunların yanı sıra kamu hukuku tüzel kişilerine ait özel yetkiler de vardır. Örneğin; özel hukuk tüzel kişileri kamunun yararına dahi olabilecek köklü değişikliklerde bulunamazken, kamu hukuku tüzel kişileri bu tür değişiklikleri yapabilecek ayrıcalığa sahiptir.

2.3. Spor Federasyonlarının Tüzel Kişiliğı

Spor federasyonlarının tüzel kişiliğı konusunda ilgili kanunda açıkça spor federasyonlarının tüzel kişiliğine ilişkin hukuki niteliğı ortaya konmamıştır. Böyle

bir ayırım federasyonların özelliklerinin irdelenmesiyle ancak ortaya çıkarılabilmektedir. Bu bağlamda, özel hukuka tabi olsalar bile her bir federatif yapı kendine ait özellikler barındırması yönüyle farklı tüzel kişiliklere haiz olabilmektedir.

Burada yöntem olarak spor federasyonlarının yapısı, özelliklerinin hangi tüzel kişiliğe ait olduğunun ortaya çıkarılması için 3289 sayılı kanun incelenerek bir değerlendirme yapılması yerinde olacaktır. Bu değerlendirme neticesinde spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliğine mi yahut özel hukuk tüzel kişiliğine mi aidiyeti tartışmasına bir ışık tutulabilir.

3289 sayılı Kanunda spor federasyonlarının tüzel kişiliğini ortaya koyabilecek birkaç husus ortaya konmuştur. Bunlar;

1. Spor federasyonlarının yerine getirdikleri hizmetin mahiyeti,
2. Federasyonların tüzel kişilik kazanma hüviyeti,
3. Federasyonların irade kullanımı ile ilgili hükümler,
4. Federasyonların sahip oldukları mal ve bütçelerini kullanma biçimleri,
5. Federasyon görevlilerinin hukuk karşısındaki konumları,
6. Federasyonların spor müsabakalarındaki rolleri,
7. Federasyonların denetlenme biçimleri.

Öncelikle spor federasyonlarının ifa etmiş bulundukları hizmetlerin özelliklerine bakıldığında bir kamu hizmeti icra ettikleri, faaliyetlerinin kamu hizmeti niteliği taşıdığı görülmektedir. Çünkü özünde sporun kamuya ulaştırılması, arzulanan bir kamu hizmetidir.

3289 sayılı Kanun'un ek 11.maddesine göre: "Gençlik ve Spor Bakanlığı veya il müdürlüklerinin mülkiyetinde veya kullanımında bulunan spor tesisleri veya taşınmazların kullanım veya intifa hakkı; spor federasyonlarına, en az üçü

olimpik olmak üzere toplam altı spor dalında faaliyet gösteren gençlik ve spor kulüplerine, yerel yönetimlere, kamu kurum ve kuruluşlarına protokol ile bedelsiz devredilebilir.”

3289 sayılı Kanun’un ek 9 nolu maddesinin değişik fıkrasına göre ise: *“Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olimpiik branşlarda; federasyonun bir önceki yıl gerçekleşen gelirlerinin % 75'i kadar, olimpiik olmayan federasyonlara ise; % 50'si kadar yardımda bulunabilir.”* şeklinde bir hüküm ortaya koymaktadır.

Kanundaki, gerek sporun denetimi gerekse doğrudan spora ilişkin faaliyetlerin kamu hizmeti şeklinde yürütümüne ilişkin toplam düzenlemeler ve işleyişe ilişkin hükümler bir bütün olarak dikkate alındığında, ülkemizde sadece amatör spor dallarında faaliyet gösteren spor kulüpleri ve federasyonların (Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki federasyonların) değil, futbol hariç tüm bağımsız (profesyonel) spor federasyonlarının, idarenin ve idare aracılığı ile de siyasetin vesayeti altında olduğuna ilişkin yakınmaların çok da haksız sayılamayacağı söylenebilir.⁵⁷

Bütün bunlardan hareketle, kamu idareleri tarafından spor federasyonlarına yukarıda belirtildiği gibi yardım edilmesi, bütçe aktarılması, korunup gözetilmesi ve desteklenme, spor federasyonlarının etkinlik konularının, faaliyetlerinin bir kamu hizmeti olarak görüldüğü şeklinde bir sonuç ortaya çıkarmaktadır. Kamu tüzel kişiliğinin amacı kamu yararını sağlamaktır. Buradan hareketle spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliğine sahip olduğu yönünde bir çıkarım yapılabilmektedir.

Spor federasyonlarının tüzel kişiliğini belirleyen hususlardan bir diğeri de, federasyonların tüzel kişiliklerini ne şekilde kazandıklarıyla ilgilidir. Bu bağlamda,

3289 sayılı Kanun’un ek 9/1 maddesine göre: *“Federasyonlar, Cumhurbaşkanını kararı ile kurulur ve kararın Resmi Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır. Bu Kanunda belirtilen yükümlölüklerini yerine getirmeyen*

⁵⁷ Akyıldız, A. (2015). Kamu Hizmeti Olan Sporun Özendirilmesi Ve Örgütlenmesi. Av. Mustafa Kemal Kaya Armağanı Ankara Barosu Dergisi, s. 69.

federasyonların tüzel kişilikleri bu maddede belirtilen usulle iptal edilir ve mal varlıkları Gençlik ve Spor Bakanlığına devredilir.”

Bu kanun maddesine baktığımızda spor federasyonlarının kuruluş ve kaldırılış aşamalarının devlet eliyle gerçekleştiğini görmekteyiz. Buradan hareketle, spor federasyonlarının kamu tüzel kişisi olduğu yönünde bir çıkarım yapılabilmektedir.

Federasyonların tüzel kişiliğiyle ilgili tartışmanın bir başka boyutu da, irade kullanımı ilgili hükümlerin yorumlanmasıdır. Bu bağlamda, spor federasyonlarının hukuki sonuçlar doğurabilecek işlemlerindeki yetkisini, tek yanlı olarak irade kullanma hakkına sahip olması söz konusu olmaktadır. Bu da spor federasyonlarının kamu tüzel kişilikleri olduğu yönündeki savları desteklemektedir. Çünkü özel hukukta tek yanlı irade kullanımı değil, karşılıklı iradelerin eşit olması vurgulanmaktadır.

Avcı, “Spor federasyonlarının tek yanlı işlemler yapabilme, alınan kararların re’sen ve cebren icra edilebilmesi gibi özel hukukta bulunmayan yetkilere sahip olması, kamu tüzel kişilikleri olduğu” şeklinde bir sonuca ulaşılabileceğini vurgulamaktadır.⁵⁸

Federasyonların sahip oldukları mal ve bütçelerini kullanma biçimleri, açısından tüzel kişiliklerinin tespitine bakıldığında,

3289 sayılı Kanun’un ek 9/1 maddesinde:

“Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından bağımsız spor federasyonlarına yapılan yardımlar ile Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesinden bu federasyonlara tahsis edilen kaynaklar kullanılarak edinilen her türlü taşınır ve taşınmazlar edinim amacı dışında kullanılamaz ve Gençlik ve Spor Bakanlığı izni alınmadan üçüncü kişilere satılamaz ve devredilemez... Federasyon malları Devlet malı hükmündedir, haczedilemez.” hükmü düzenlenmiştir. Anılan maddede tüzel

⁵⁸ Avcı M. (2012). *Spor Federasyonlarının Hukuki Niteliği, İdari Teşkilat İçindeki Konumu ve Bağımsızlığı Sorunu*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 8.

kişinin sahip oldukları mallar kamu malı şeklinde nitelendirildiğinden, spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliğine haiz olduğu sonucuna varılabilir.

Federasyon görevlilerinin hukuk karşısındaki konumları bağlamında federasyonların tüzel kişiliklerini yorumlamaya çalıştığımızda,

Kanun'un ek 9. maddesinin 1. fıkrasında:

“Federasyon faaliyetlerinde görevli bulunanlar, görevleriyle ilgili olarak işlemiş oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır.” denilmektedir.

Kamu tüzel kişilerinin insan kaynakları prensip olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabii olarak kamu görevlisi sayıldığından bahisle burada da spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliğine sahip olduğu yönünde bir çıkarım yapılabilmektedir.

Bir başka unsur olan Federasyonların spor müsabakalarındaki rolleri açısından federasyonların hukuki kişiliğini yorumlamak istersek,

3289 sayılı Kanun'un 2. maddesinin 'h' bendine göre:

“Spor müsabakalarında uluslararası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak” Spor Genel Müdürlüğünün görevi olarak görülmektedir. Aslında, spor müsabakalarının yürütülmesi görevi spor federasyonlarına aittir. Yapılan bu müsabakalarda uygulanacak yönergeleri kural olarak spor federasyonları çıkarır ve uygular. Spor Genel Müdürlüğünün bu konudaki görevi yönergelerin uygulanmasını sağlamak ve denetlemek olarak ortaya konmuştur. Bu denetim görevinin bir idarî vesayet olduğu söylenebilir. Avcı'ya göre “Kamu tüzel kişileri idarî vesayet yoluyla denetlenir,” buradan hareketle, spor federasyonları kamu tüzel kişisi hüviyeti taşıdığı sonucuna ulaşılabilir.⁵⁹

⁵⁹ Avcı M. (2012). *Spor Federasyonlarının Hukuki Niteliği, İdari Teşkilat İçindeki Konumu ve Bağımsızlığı Sorunu*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 11.

Federasyonların denetlenme yöntemleri açısından tüzel kişiliğinin ne olduğunu irdelediğimizde karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır:

3289 sayılı Kanun’un ek 9.maddesinin değişik 16. fıkrasında: *“Federasyonların her türlü faaliyetlerinin denetimi; genel kurul, denetim kurulu ve Bakan (Gençlik ve Spor Bakanı) tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarınca yapılır...”* hükmü yer almaktadır. Bu düzenlemeden spor federasyonlarına yapılan bu denetimin “idarî vesayet denetimi” olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. Kamu tüzel kişilerinin idarî vesayet yoluyla denetlenmesinden yola çıkarak spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliğine sahip olduğu düşünülebilir.

Federasyonlar, yukarıda bahsedildiği gibi; kuruluş gayesinin kamu yararı ve faaliyet konusunun kamu hizmeti olması, yaptığı işlemlerin tek taraflı ve icrai nitelikte olması, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı personellerinin devlet memuru statüsünde olması özelliklerini barındırması sebebiyle kamu gücü ayrıcalıklarına sahiptir. Kanun ile kurulan bir tüzel kişi bahse konu kamu gücü ayrıcalıklarından yararlanıyorsa, kamu tüzel kişisi olduğu sonucuna varılır. Ancak tüzel kişilik bu tür üstün yetkilere sahip değilse, sadece kanunla kurulmuş olması kamu tüzel kişisi sayılması için yeterli değildir. Zira kanunla da bir özel hukuk tüzel kişisi kurulması mümkündür.

Yukarıda bahsetmiş olduğumuz tüm özellikler değerlendirildiğinde spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliğine haiz olduğu düşünülebilir. Ancak kanunla kurulmuş olmaları ve kamu gücü ayrıcalıklarına sahip olmalarına karşın federasyonların hukuki statüsü öğretisi ve yargı kararlarında halen tartışma konusudur. Bu bağlamda meseleyi bir de TFF açısından ele alalım:

Türkiye Futbol Federasyonu(TFF):

Daha önce bahsettiğimiz üzere, TFF 2009 tarihli ve 5894 sayılı yasa ile özerk bir yapı haline gelmiştir. Kanun’un 1. maddesi: “Bu kanunun amacı, her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek,

teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir” şeklindedir.

Kanunun 3. maddesine bakıldığında Federasyonun;

- a) Türkiye’deki her türlü futbol faaliyetini yürütmek, düzenlemek ve denetlemek,
- b) Ulusal talimatlar hazırlamak ve Türkiye’yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmek,
- c) Her düzeyde müsabakalar düzenlemek ve milli takımlar ile kulüp takımlarının uluslararası müsabakalara katılması ve mücadele edebilmesi için gerekli tedbirleri almak,
- d) Şiddet, şike, teşvik primi, ırkçılık, doping ve her türlü ayrımcılıkla mücadele etmek gibi kamu hizmeti niteliği ağır basan görevleri bulunmaktadır.

Kanunun 5. ve 6. maddelerinde; ilk derece hukuk kurulları ile tahkim kurulu düzenlenmiştir. Söz konusu maddeler ile bu kurullara sporcular ile kulüpler bakımından çıkabilecek uyuşmazlıklar hakkında karar verme yetkisi verilmiştir. Kısaca Federasyon, kanunla kurulmuş ve futbol faaliyetlerinin düzenlenmesinde ve yürütülmesinde özerkliğe sahip, yürüttüğü faaliyet kamu hizmeti niteliğinde, kullandığı yetkiler de kamu gücü niteliğindedir.⁶⁰

Bunlara ek olarak Anayasanın 59. maddesinde “Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz” hükmü düzenlenmiştir. Yukarıda değinilen düzenlemeler kamu tüzel kişilerine verilen ayrıcalıklar niteliğindedir.

⁶⁰ Ayanoğlu, T. (2008). Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunu'nun İşlevi ve Kararlarının Niteliği. Türkiye Barolar Birliği Dergisi. C.80, s. 50.

Öte yandan yukarıda bahsettiğimiz üzere; kanunun 1. Maddesinde ifade edilen “özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip” ibaresinden hareketle yargı merciileri, federasyonun özel hukuk tüzel kişiliğine haiz olduğu ve federasyon işlemlerinin özel hukuk niteliğinde işlemler olduğu yönünde kararlar vermektedir. Nitekim Uyuşmazlık Mahkemesi 1990 tarihli bir kararında “*özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip Türkiye Futbol Federasyonunun...kararlarının incelenmesinin, adli yargı yerlerinin görevine girmesi gerekmektedir.*”⁶¹ Diyerek federasyonun özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olduğunu kabul etmiştir.

Bu konu hakkında Danıştay da federasyonun özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olduğu görüşündedir. Bu bağlamda ilk derece mahkemesinin 1997 tarihinde verdiği bir kararında “...yasanın bu kuralları karşısında Türkiye Futbol Federasyonunun genel idarenin dışında kalan ve kamu kurumu niteliği taşımayan bir özel hukuk tüzel kişisi olması nedeniyle idari işlem niteliği bulunmayan...Yayın Talimatı...” şeklindeki kararını onamıştır.⁶²

Ancak; bağımsız federasyonların tüzel kişiliği her ne kadar özel hukuk hükümlerine tabi bir özel hukuk tüzel kişiliği görünümüne bürünse de, bunların ne kuruluş amaçları, ne yasada düzenlenen statüleri, ne de kullandıkları kaynaklar, klasik bir özel hukuk tüzel kişisi gibi değerlendirilmelerine imkan vermemektedir.⁶³

Hukukumuzda kamu tüzel kişilerinin bazı işlemlerinin özel hukuka tabi olabileceği, bu durumun kamu tüzel kişiliğinin yapısını bozmayacağına dair görüşler bulunmaktadır. Mesela kamu tüzel kişisi olduğu tereddütsüz kabul edilen iktisadi kamu kurumlarının dışarıya yönelik faaliyetleri özel hukuka tabidir.⁶⁴ Anayasa Mahkemesi’nin 1985 tarihli bir kararında bu husus açıkça

⁶¹ Uyuşmazlık Mahkemesi, E.1990/12, K.1990/12, T.21.5.1990.

⁶² Bal, Y., Karabulut, M. ve Şahin, Y. (2003). İdari Yargılama Usulü İle İlgili Danıştay 10. Dairesinin Seçilmiş Kararları, Ankara. Seçkin Yayınları s. 318-319. (Danıştay 10. Dairesi E.1997/97, K. 1997/2081; E. 1989/292, K. 1991/547; E. 1999/5415, K. 2001/2323).

⁶³ Akyıldız, A. (2015). Kamu Hizmeti Olan Sporun Özendirilmesi Ve Örgütlenmesi. Av. Mustafa Kemal Kaya Armağanı Ankara Barosu Dergisi, s. 112.

⁶⁴ Atay, E. E. (2009). *İdare Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 350.

belirlenmektedir: “...Kamu tüzelkişilerinin, nitelik vs özellikleriyle bağdaştığı ve statülerinin elverdiği ölçüde, özel hukuk tüzel kişileri gibi genel hükümlere göre bazı yetkileri kullanmaları mümkün olmakla beraber, açık bir hüküm bulunmadıkça, bu hal; onların hukuk rejimi olan idare hukuku ve kamu kanunlarına bağlılık ilkesini ortadan kaldırmaz...”.⁶⁵ Bir diğer yandan; özel hukuk tüzel kişilerin kurulmasında kural olarak irade serbestisi geçerlidir. Ancak özel hukuk tüzel kişinin kanun ya da idari bir kararla kurulması yönünde hukuki bir engel yoktur. Böyle bir yöntemle özel hukuk tüzel kişisi (dernek, şirket, vakıf) meydana getirilerek, bir kamu hizmeti ile görevlendirilmesindeki gaye, kimi özel hukuk genel normlarından muaf kılmaktır.⁶⁶

Öğretide ise bu hususta çeşitli görüşler bulunmaktadır. Belirlenmektedir ki özel hukuk rejimine bağlı olan bir tüzel kişinin idari niteliğe sahip bir işlem yerine getiremeyeceği söylenemez.⁶⁷ Diğer bir deyişle özel hukuk kişileri de idari nitelikte işlem yapabilirler. Yine doktrinde Federasyonun özel hukuk tüzel kişiliği ile hiçbir bağı olmadığı,⁶⁸ Federasyonun kamu tüzel kişiliği niteliğinin daha yoğun olduğu,⁶⁹ idare teşkilatı içinde kendine özgü (*sui generis*) özellik gösteren bir kuruluş olduğu,⁷⁰ özel hukuk tüzel kişisi olmadığı, özerk bir kamu hukuku tüzel kişisi olduğuna⁷¹ ilişkin kanaatler mevcuttur.

Yargıtay, Türkiye Futbol Federasyonu çalışanlarının rüşvet suçunun faili olabileceğini 2014 tarihinde verdiği bir kararında gerekçelendirirken, “..Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun *TFF'nin özel hukuk normlarına tabi, tüzel kişiliği haiz, özerk bir kuruluş niteliğinde olduğunun belirtilmesinin de kamusal bir faaliyeti yerine getirmediğini göstermeyeceği, çünkü kanun koyucunun uzmanlık gerektiren bir kamu hizmetinin yerine getirilmesini özel hukuk normlarına tabi tüzel kişilikler aracılığıyla da yaptırabileceği, diğer yandan 3461 sayılı Kanun döneminde kamu hizmeti olarak*

⁶⁵ Anayasa Mahkemesi, E.1985/7, K.1985/22, T.28.11.1985. (Aynı yönde Anayasa Mahkemesi E. 1994/70, K. 1994/65-2).

⁶⁶ Gözübüyük, Ş. ve Tan, T. (2019). İdare Hukuk Cilt 1. Ankara. Turhan Kitabevi, s. 161.

⁶⁷ Ayanoglu, T. (2008). Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunu'nun İşlevi ve Kararlarının Niteliği. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*.C.80, s. 51.

⁶⁸ Yurtcan, E. (05.04.1989). Özerk Futbol Mu Dediniz?. Cumhuriyet Gazetesi.

⁶⁹ Tan, T. (2000). Rekabet Hukukunun Uygulama Alanı Açısından Kamu Kuruluşlarının Faaliyeti (Türkiye, Fransa Ve İtalya Örnekleri). *Rekabet Dergisi*, C. 1, S. 4, s. 22.

⁷⁰ Akıncı, M. (1999). Bağımsız İdari Otoriteler ve Ombudsman. İstanbul: Beta Basım Yayın, s. 261.

⁷¹ Giritli,İ., Bilgen, P. ve Akgüner T. (2006). İdare Hukuku. Ankara: Der Yayınları, s. 393.

nitelendirilen aynı faaliyetin 5894 sayılı Yasanın gerekçesi de nazarı itibara alındığında kamu hizmeti niteliğinden çıkartıldığını söylemenin de mümkün olmadığı, TFF'nin özerkliğinin niteliği ve kapsamının uluslararası ilişkilerin gerekliliğine göre düzenlenmesi halinin de faaliyetin kamusal olma niteliğini arttıran bir durum olduğu...” ⁷² şeklinde de görüş belirterek bu kararında federasyonun kamu tüzel kişiliğine haiz olduğunu kabul etmiştir.

Düşüncemize göre Türkiye Futbol Federasyonun, faaliyetlerinden bazıları özel hukuk hükümlerine tabi olsa da genel bakımdan kamu hizmeti icra etmesi nedeniyle özel hukuka tabi bir kamu tüzel kişisi olarak nitelendirmemiz ve kamu tüzel kişiliğine sahip olduğunu kabul etmemiz yerinde olacaktır.

Türkiye Futbol Federasyonu için beliren bu sonucun diğer özerk federasyonlar açısından da geçerli olacağını belirtebiliriz. Sonuç olarak Yargıtay 2014 tarihinde verdiği bir kararında, Boks Federasyonu ile Avrupa Kültür Başkenti Ajansı arasında yapılan sponsorluk anlaşması çerçevesinde meydana gelen uyuşmazlıkta, kamu görevlileri için düzenlenen “görevi kötüye kullanma” suçunun unsurlarının oluştuğunu kabul etmiştir.⁷³ Yine başkaca bir kararında; Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu idarecileri açısından zimmet suçuna vücut vereceği yönünde görüşü de mevcuttur. Hal böyle iken Yargıtay’ın özerk federasyon yöneticilerini kamu görevlisi statüsüne sokmuş olması, federasyonun da kamu tüzel kişiliğini haiz olduğu görüşünü kabul ettiği anlamına gelecektir.

Sonuç olarak federasyonlar kamu tüzel kişiliği özelliği daha ağır basan ancak özel hukuk hükümlerine tabi özellikleri itibarıyla karma bir yapı şeklinde kurgulanmış sui jeneris yapılardır.

Bu durum uygulamada idari ve hukuki birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Şu sıralar kamuoyu gündeminde de olan ve taslak çalışmaları yapılan spor ve federasyonlar yasasında yapılacak yeni düzenlemelerle bu tartışmalı durum ortadan kaldırılmalıdır. Ve gelişmiş çoğu Avrupa ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de tam özerk federasyon yapılanmasına gidilmesi ve özel hukuk tüzel kişiliği nitelemesine yönelik yasal değişiklikler yapılması bu konuda

⁷² Yargıtay 5. Dairesi, E.2013/16791, K.2014/516. (T.17.01.2014).

⁷³ Yargıtay 5. Ceza Dairesi, E. 2014/5744, K. 2014/9994. (22.10.2014).

doktrinde ve yargı kararlarındaki tartışmaları sonlandıracaktır. Bu durum ülkemizde sporun gelişmesi ve sportif başarıların artması bakımından büyük önem taşımaktadır.

2.4. Spor Federasyonlarının İdari Teşkilat İçindeki Yeri

Spor federasyonlarının idari teşkilat içerisindeki yerini belirlemek için öncelikle yönetsel olarak mevcut olan yapılanmalara bir göz atmak gerekmektedir. İdari yapılanma bağlamında iki tür yönetim biçimi söz konusudur:

1. Merkeziyetçilik (Merkezden yönetim)
2. Adem-i merkeziyetçilik (Yerinden yönetim)

Merkeziyetçilik/Merkezden yönetim: Bu yönetim tarzında kamu hizmetlerine ilişkin, strateji, politika belirleme, karar verme ve yürütme yetkisi tamamen üst yönetimde, tepede bulunmaktadır. Temel amaç, kamu hizmetlerinin tek elden sevk ve idare edilmesidir. Yönetimde birliği oluşturma esasına dayanmaktadır. Kontrol etme ve yetkileri mümkün olduğunca elde tutma isteği vardır. Astların karar sürecine katılma hakları yoktur.

Merkezi yönetimin temel karakteristikleri şunlardır:⁷⁴

1. Merkezi yönetimde merkezde devlet vardır ve tek bir tüzel kişilik söz konusudur.
2. Kamusal hizmetlerin yürütülmesinde bütçe tamamen merkezin tasarrufu altındadır.
3. Kamusal hizmetler, merkezdeki şahıslarca planlanıp, düzenlenir ve yürütülür. Bunun sonucunda oluşabilecek tüm sorumluluk da bu şahıslara aittir.

⁷⁴ Gözübüyük, Ş. (2000). Yönetim Hukuku. Ankara. Turhan Kitapevi, s. 164.

4. Merkezden bütün faaliyetleri yerine getirmek zor olduğunda merkeze bağlı birim ve organlar oluşturulur. Bunların koordinasyonu merkeze aittir.
5. Merkezden yönetim içerisindeki tüm çalışanlar birbirlerine hiyerarşik bir bağ ile bağlı olup merkezi yönetim bir bütündür.

Adem-i merkeziyetçilik (Yerinden yönetim): Bu yönetim biçimi, idari bir yapılanmanın idari vesayete tabi olarak, kendi kendilerine karar alma yetkilere sahip olmasını, kamusal eylemlerin merkezi otorite tarafından hiyerarşik bir düzen içerisinde değil de, yerel yönetimlerce yerine getirilmesini ifade etmektedir.

Yerinden yönetim tarzında hizmet veren kuruluşlar; spesifik bir özerkliğin kendisine verildiği ve belli bir kamu hizmetini yürütmesinden dolayı kendisine kamu tüzel kişiliği tanınmış bulunan kuruluşlardır.

Yerinden yönetim kurumlarının kendine has bir tüzel kişilikleri ve özerklikleri söz konusudur. Yapılan hizmetler merkezden ve tek elden değil, hiyerarşinin dışında kamu tüzel kişileri tarafından yürütülmektedir. Yerinden yönetimin yönetim iradesi merkezde yani yerel otoritede toplanmıştır. Alt birimler bu merkeze karşı sorumlu konumundadırlar. Özelliklerine sıralayacak olursak:

- “ Örgütlenme biçimleri merkezi yönetimin hiyerarşik yapısı dışında olacak şekildedir.
- Tüzel bir kişiliğe sahiptirler, kendilerine has taşınır taşınmaz mal varlıkları, gelir kaynakları ve bütçeleri vardır.
- Belirli bir ölçüde de olsa özerklikleri söz konusudur.
- Kuruluşları ya kanunla ya da kanunun verdiği yetkiye dayanmaktadır.
- Faaliyet alanları kamu yönetimi çerçevesi içerisinde.
- Genelde tek amaçlı bir yapıları vardır. Hizmet konuları ise belirli işlevlerle sınırlıdır.

- Çalışmaları kamu yararınadır.
- Devlet yapısı içinde ilgili kuruluşlar grubunda yer alırlar.” diyebiliriz.⁷⁵

Yerinden yönetim kuruluşlarının iki farklı kategoride değerlendirilmesi mümkündür:

1. Yerel idareler: Köy yönetimi, belediyeler ve il özel idareler gibi kurumlar. Bunlar bir yörenin ihtiyaçlarını gidermek amacıyla kurulmuş özerk yapılardır.
2. Hizmet kuruluşları: Bunlar bir tür tüzel kişilik olup teknik bilgi ve becerilere dayalı olarak oluşturulmuşlardır. Atama yoluyla yönetici seçimi esastır. Kendilerine özgü bir bütçeleri söz konusudur.

Yukarıda kısaca özellikleriyle beraber açıkladığımız yönetim biçimlerini analiz ettiğimizde spor federasyonlarının idari teşkilat içerisindeki yerinin belirlediğini görmekteyiz. Zira görüldüğü gibi hizmet yerinden yönetim kuruluşları tanımı spor federasyonlarının özellikleriyle çoğunlukla bağdaşmaktadır. Spor federasyonları yönetsel yapılanma içerisinde merkezi yönetim yapılanmaları arasında yer almamaktadır. Çünkü spor federasyonlarının tüzel kişiliği, devlet tüzel kişiliğinin dışında olup ayrı bir kamu tüzel kişiliğine sahiptir. Spor federasyonları kendi uğraş alanları olan spor dalında ihtisaslaşmış durumdadırlar ve kendilerine özgü bütçeleri söz konusudur. Anayasa Mahkemesi tarafından 02.07.2009 tarihinde verilmiş bir kararda, spor federasyonlarının hizmet yönünden yerinden yönetim idarelerine göre kurulduklarına hükmedilmiştir.

Bu bağlamda değerlendirme yapacak olursak, spor federasyonlarını yerinden yönetim idareleri içinde hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu şeklinde nitelendirilebiliriz.⁷⁶

⁷⁵ www.acikders.ankara.edu.tr. (Erişim Tarihi: 08.09.2019)

⁷⁶ Anayasa Mahkemesi. Esas: 2006/118, Karar:2009/107. Karar Tarihi:02.07.2009.

3. BÖLÜM

SONUÇ

Spor hukuku spor aktivitelerinde sportif özneler arasında ortaya çıkabilecek bir takım uyuşmazlıkların çözülmesi, sosyo-politik neticelerinin yönetilmesi yönlerinden büyük önem taşımasının yanı sıra, aynı zamanda spor federasyonlarının hukuki statüsünün belirlenmesi açısından da kritik bir önemi haizdir.

Hayatın her alanında olduğu gibi hukukla iç içe olan spor için hem teşkilatlanması hem de hukuki niteliği yönünden doktrinde ve yargı kararlarında birçok tartışma ve açıklama yer almaktadır.

Bu tezimizde, temelde amaçlanan ve ele alınan konu, sporun Dünya’da ve özellikle Türkiye’de teşkilatlanması ile özellikle Türkiye Futbol Federasyonu başta olmak üzere spor federasyonlarının hukuki niteliğinin ortaya konulmasıdır.

Spor federasyonlarının hangi tüzel kişiliğe sahip olduğu konusu diğer ülke örnekleriyle karşılaştırılmalı olarak incelenmiş ve sonuç olarak ülkemizdeki yapılanmanın hem kamu tüzel kişiliği hem de özel hukuk tüzel kişiliğinin bir takım özelliklerine haiz olduğu görülmüştür. Ülkemizde, özellikle bağımsız spor federasyonlarının özel hukuk hükümlerine tabi oldukları yasal olarak düzenlenmiş olmakla birlikte, bir takım tek yanlı kararlar alabilme yetkileri ile donatılmaları bakımından bunun sıradan bir özel hukuk tüzel kişiliği olmadığı, bazı kamu tüzel kişiliği özelliklerine de sahip oldukları gözlenmektedir. Spor federasyonlarının yerine getirdikleri hizmetin mahiyeti bağlamında yapılan inceleme sonucunda da, spor federasyonlarının kamu hizmeti yerine getirdikleri ve bunun da özellikle 3289 sayılı kanunun 11. maddesi gereğince kamu mallarının spor federasyonlarına devredilebilirliği ve bakanlığın yaptığı yardımlar üzerinden yapılan değerlendirmelerde, aslında bu kurumların bünyesel olarak kamu tüzel kişiliği yönünün de bulunduğu ortaya konmuştur. En azından, iç ilişkiler bakımından klasik bir özel hukuk tüzel kişiliğinden oldukça farklı oldukları açıktır.

Federasyonların tüzel kişilik kazanma süreci incelendiğinde de, spor federasyonlarının kuruluşunun devlet eliyle ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulması karşısında, bu kurumların kamu tüzel kişisi gibi tasarlandıkları ortaya çıkmaktadır.

Federasyonların irade kullanımı ile ilgili düzenlemeler incelendiğinde de, özel hukukun karşılıklı iradelerin eşitliği ilkesinin aksine, spor federasyonlarında tek yanlı irade kullanımının esas olması karşısında, spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliği özellikleri taşıdıkları görülmektedir.

Federasyonların sahip oldukları mal ve bütçelerini kullanma biçimlerine göre yapılan değerlendirmede de spor federasyonunun sahip oldukları taşınır ve taşınmazların kamu malı statüsünde olması karşısında, spor federasyonlarının bu yönden de kamu tüzel kişiliği niteliğini barındırdığı değerlendirilmiştir.

Federasyon görevlilerinin hukuk karşısındaki konumları açısından yapılmış olan değerlendirmelere göre de, spor federasyonlarında görevli olanların görev kapsamında suç işlemeleri halinde kamu görevlisi olarak kabul edilmeleri de, bu kuruluşların kamu tüzel kişiliği taşıdıkları hususu tartışmasızdır.

Federasyonların spor müsabakalarındaki rolleri ve spor federasyonlarının denetlenme biçimleri yönünden konuya yaklaşıldığında; spor müsabakalarını düzenlemeye ilişkin haiz oldukları üstün yetkileri ve idari vesayet yoluyla denetleniyor olmaları da, yine bu kuruluşların kamu tüzel kişiliğe haiz oldukları yolundaki kanaatimizi güçlendirmektedir

Bu bağlamda, her iki tüzel kişilik özelliklerini de taşıdığı, ilgili araştırmalar sonucunda ve uygulayıcıların yorumlarından hareketle spor federasyonlarının “kamu tüzel kişiliği özelliği daha ağır basan ancak özel hukuk hükümlerine tabi özellikleri itibarıyla karma bir yapı şeklinde kurgulanmış sui jeneris yapılardır.” sonucuna ulaşmaktayız.

Hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının özelliklerini incelediğimizde bu özelliklerle spor federasyonlarının özelliklerinin bağdaştığını görmekteyiz. Bu bağlamda, spor federasyonlarının yapılandırılması söz konusu edildiğinde,

yerinden yönetim idareleri içinde hizmet yönünden “**yerinden yönetim idarelerinden kamu kurumu**” olarak sınıflandırılmalarının mümkün olabileceği değerlendirilmektedir.

Bu noktada atılması gereken önemli adım ise hem idare hem de yargı kanalları aracılığıyla mevcut olan ihtilafın kaldırılarak net bir şekilde spor federasyonlarının özel hukuk tüzel kişiliğine haiz olduğunun kanunda yapılacak bir değişiklikle belirtilmesi ve yasaların bu çerçevede düzenlenmesidir. Atılacak olan bu adım ortada bulunan ve doğması muhtemel çelişkileri ortadan kaldıracak ve hukuki belirliliği temin etmek suretiyle uygulamada karşılaşılan problemlerin giderilmesine yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Akıncı, M. (1999). *Bağımsız İdari Otoriterler Ve Ombudsman*. İstanbul:

Beta Basım Yayın.

Akünel, T. (1995). *Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler*. İstanbul.

Beta Basım Yayıncılık.

Akyılmaz, B., Sezginer, M. ve Kaya, C. (2011). *Türk İdare Hukuku*. Ankara.

Savaş Yayınları.

Atay, E. E. (2009). *İdare Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Atabeyoğlu, C. (2001). *Sporla Devlet 'mi Devlette Spor 'mu*. İstanbul: Türkiye

Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları.

Bal, Y., Karabulut, M. ve Şahin, Y. (2003). *İdari Yargılama Usulü İle İlgili*

Danıştay 10. Dairesinin Seçilmiş Kararları, Ankara. Seçkin Yayınları

Çağlayan, R. (2007). *Spor Hukuku*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Ertaş, Ş. ve Petek, H. (2017). *Spor Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Fişek, K. (1998). *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri açısından*

Dünya'da Türkiye'de Spor Yönetimi. Ankara: Yazı Görüntü ve Ses

Yayınları.

Genç, D.A. (1998). *Spor Hukuku Ders Kitabı*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Giritli,İ., Bilgen, P. ve Akgüner T. (2006). *İdare Hukuku*. Ankara: Der Yayınları.

Gözübüyük, Ş. (2000). *Yönetim Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Gözübüyük, Ş. Ve Tan, T. (2019). *İdare Hukuk Cilt 1*. Ankara. Turhan Kitabevi.

Günel, A.N. ve Küçükgüngör, E. (1998). *Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve*

İlgili Mevzuat. Ankara: Yetkin Yayınları

Hatemi, H. (2020). *Kişiler Hukuku*. İstanbul: Oniki Levha Yayınları.

Hoeger, W.W.K. & Hoeger S.A. (2001). *Fitness and Wellness*. Boise/Idaho.

Brooks/Cole.

- Kirschenhofer, M. (2002). Sport als Beruf. Frankfurt am Main.
- Kılıcıl, E. (1998). Sosyal Çevre Spor İlişkileri. Ankara: Bağırın Yayınları.
- McComb D. (2004). Sports in World History. New York, Routledge.
- Oğuzman, K. ve Seliçi Ö. (1988). *Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Yayınları.
- Öztaş, B. (2001). *Tüzel Kişiler*. Ankara: Vedat Yayıncılık.
- Serozan, R. (1994). *Tüzel Kişiler*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Soysal, M. (1989). Türkiye Olimpiyat Paneli ile Sporda Devletin Yeri
Panelinde Yapılan Konuşmalar. T.A.S.K.K. Yayın no:11. Ankara.
- Sunay, H. (2009). *Spor Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Voigt, D.(1998). Spor Sosyolojisi. Çeviri: Ayşe Atalay. İstanbul.
Alkım Yayıncılık.
- Yener, Ü. (2009). Sporda Özerklik. (Derleyen: Av. Kısmet Erkiner). İstanbul.
İstanbul Barosu Yayınları.
- Sürekli Yayınlar***
- Akyıldız, A. (2015). Kamu Hizmeti Olan Sporun Özendirilmesi Ve Örgütlenmesi.
Av. Mustafa Kemal Kaya Armağanı Ankara Barosu Dergisi.
- Avcı, M. (2012). Spor Federasyonlarının Hukuki Niteliği, İdari Teşkilat İçindeki
Konumu Ve Bağımsızlığı Sorunu. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Dergisi*. C.70(2).
- Ayanoğlu, T. (2008). Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunu'nun İşlevi ve
Kararlarının Niteliği. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*. C.80.
- Aydın, Z. (2012). Bağımsız Federasyonların Hukuki Yapısı(Yapılanması). *Ankara
Barosu Dergisi*.
- Çağlayan, R. (2016). Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı Ve Kıstasları.
Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi. C.7. 373-398.
- Çolakoglu, T. ve Erturan E. E. (2009). Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri
ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri. *Elektronik Sosyal
Bilimler Dergisi*. C.8 S.27.
- Devecioğlu, S. ve Çoban, B.(2003). Türkiye Futbol Federasyonu'nun Özerkliği.
Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. C.8(3).

- Erten, R. (2006). Türk Sporunun Yapısal Düzeni. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Ankara.
- Esendal, N. (2014). Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Uygulamasının Türk Hukuku Ve Cas Kuralları Açısından Karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*.
- İmamoğlu, A.F. (2011). Türkiye’de Sporun Yönetmel Yapısı İçinde Spor Federasyonları. *Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. C. XVI(2).
- Nagel, S. T. S., Emmanuel B. Ve David G. (2015). Spor Federasyonlarının Profesyonelleşmesi - Formları, Nedenleri Ve Sonuçları Analiz Etmek İçin Çok Seviyeli Bir Çerçeve. *Avrupa Spor Yönetimi Üç Aylık Bülten*. C. 15: S. 4.
- Tan, T. (2000). Rekabet Hukukunun Uygulama Alanı Açısından Kamu Kuruluşlarının Faaliyeti (Türkiye,Fransa Ve İtalya Örnekleri). *Rekabet Dergisi*.
- Tortop, N. (1991). Özerk, Üretken ve Katılımcı Mahalli İdare Anlayışı. *Amme İdaresi Dergisi*. C.24(4).
- Vieweg, K. (2010). Spor Hukukunun Büyüsü. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Malatya.

Diğer Yayınlar

- Akgün, İ. (2018). Türkiye Üniversite Sporları Federasyonunun Kurumsal Yapısının İncelenmesi Ve Avrupa Birliği Ülkelerinin Federasyonları İle Karşılaştırılması. (Yüksek Lisans Tezi). *YÖK Tez Merkezi*.
(<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>).
- Asker, S. (2017). 1982 Anayasası’nın 59. Maddesi Bağlamında Spor Tahkim Kurulu Kararlarının Denetimi. (Yüksek Lisans Tezi). *YÖK Tez Merkezi*.
(<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>).
- Bozkurt Alvurdu, E. (2018). Avrupa Birliği İlkeleri Çerçevesinde Spor Federasyonlarında İyi Yönetişimin Uygulanabilirliği. (Yüksek Lisans Tezi). *YÖK Tez Merkezi*.
(<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>).
- Erkekli, T. (2017). Spor Hukukunda Tahkim Ve Uluslararası Tahkim Mahkemesi

- (C.S.A.).(Yüksek Lisans Tezi). TÖK Tez Merkezi.
(<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>).
- Erkiner, K. (26.9.2002.). Lex sportiva!. Radikal Gazetesi.
(<http://www.radikal.com.tr/spor/lex-sportiva-646067/>)
- Gül, Ç. (2008). Türk Spor Teşkilatının Sorunları Ve Yeniden Yapılanması.
(Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi.
(<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>).
- Hoeger, W.W.K. & Hoeger S.A.(2001). Fitness and Wellness. Boise/Idaho.
Brooks/Cole.
- Kıral, H. (2019). Sporda Özerk Yönetim Anlayışının Spor Federasyonları
Kapsamında İncelenmesi; Türkiye Tenis Federasyonu Örneği.
(Yüksek Lisans Tezi). YÖK tez Merkezi.
(<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>).
- Koruç, Z., Bayar Koruç, P. & Demirhan, G. (2001). Türk Atıcıların Performans
Profili. 10. Dünya Spor Psikolojisi Kongresi, (S. 112-113).
Skiathos, Yunanistan.
- Kuru, O. (2019). Türk Hukukunda Spor Federasyonlarının Hukuki
Statüsü.(Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi.
(<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>).
- Soysal, M. (1989). Türkiye Olimpiyat Paneli ile Sporda Devletin Yeri
Panelinde Yapılan Konuşmalar. T.A.S.K.K. Yayın no:11. Ankara.
- Şafak, T. (2019). Spor Alanında Türk İdari Teşkilat Yapısı. (Yüksek Lisans Tezi).
YÖK Tez Merkezi.
(<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>).
- Yamen, E. (1999). Sporda Taraftarlığın farklı Toplumsal Gruplara Göre
Karşılaştırılmalı İncelenmesi.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sivas.
- Yurtcan, E. (05.04.1989). Özerk Futbol Mu Dediniz?. Cumhuriyet Gazetesi.

Yargı Kararları

Anayasa Mahkemesi, Esas: 1985/7, Karar: 1985/22 (Kasım 28, 1985).

(<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18995.pdf>)

Anayasa Mahkemesi, Esas: 1994/70, Karar: 1994/65-2 (Ocak 28, 1995).

(<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22185.pdf>)

Anayasa Mahkemesi, Esas: 2006/118, Karar: 2009/107 (Temmuz 2, 2009).

(<https://legalbank.net/belge/aym-e-2006-118-k-2009-107-t-02-07-2009/1350512/>)

Danıştay 10. Dairesi, Esas: 1989/292, Karar: 1991/547 (Şubat 20, 1991).

(<https://legalbank.net/belge/d-10-d-e-1989-292-k-1991-547-t-20-02-1991-danistay-10-daire-karari/530436/>)

Danıştay 10. Dairesi, Esas: 1991/114, Karar: 1991/2286 (Haziran 17, 1991)

(<https://legalbank.net/belge/d-10-d-e-1991-114-k-1991-2286-t-17-06-1991-danistay-10-daire-karari/530408/>.)

Uyuşmazlık Mahkemesi, Esas: 1990/12, Karar: 1990/12 (Mayıs 21, 1990).

(<http://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/da84e202-f091-4091-bf42-f373c6f693a9?excludeGerekce=False&wordsOnly=False>)

Yargıtay 5. Ceza Dairesi, Esas: 2013/16791, Karar: 2014/516 (Ocak 17, 2014).

(<https://legalbank.net/belge/y-5-cd-e-2013-16791-k-2014-516-t-17-01-2014-sike-sikeye-tesebbus-tesvik-primi-verilmesine-yardim-etm/1412881/>)

Yargıtay 5. Ceza Dairesi, Esas: 2014/5744, Karar: 2014/9994 (Ekim 22, 2014).

(<https://legalbank.net/belge/y-5-cd-e-2014-5744-k-2014-9994-t-22-10-2014-gorevi-kotuye-kullanma-sucu/1491486/>)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı- Soyadı : Fatih Maden

Eğitim Durumu

Eğitim Bilgileri : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Yabancı Dil : İngilizce

Sertifika/Kurs Bilgisi : Arabuluculuk Sertifikası